

weekly.meest.com

MeestWeekly

ВІДСТАВКА МІНІСТРА ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Жоден «король» не може терпіти
розумніших за себе підданців

Читайте с. 4

«ПЕКЕЛЬНІ САНКЦІЇ» ВИЯВИЛИСЯ КУЦИМИ

Пропозиції Ліндсі Грема трохи обчімхали
його колеги-республіканці

с. 15

ОФІЦІЙНИЙ СТАТУС ДУХОВНОГО ГІМНУ

Текст і порядок виконання «Молитви за Україну»
внесуть у нормативні документи

с. 29

A-TEAM
Home Care

Over
\$2,000
in Bonuses

**ЗАПРОШУЄМО НА
РОБОТУ ПО ДОГЛЯДУ
ЗА ЛІТНИМИ ЛЮДЬМИ**

З нами Ви можете заробляти більше!
Ви також можете доглядати
за своїми близькими та рідними.

215-302-9292

ВІДСТАВКА МІНІСТРА ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Жоден «король» не може терпіти розумніших за себе підданців

■ Петро Йосип

Рішення Володимира Зеленського звільнити Михайла Федорова, міністра оборони України, обернулося гучним публічним скандалом. Останній на брифінгу натякнув, що винуватцем конфлікту є Олександр Сирський, головнокомандувач Збройних сил України (ЗСУ), який нібито поставив главу держави перед ультимативним вибором: або він або Федоров. Той пропрацював міністром лише пів року, але за цей час устиг значно збільшити виробництво дронів і технічно посилити цей напрям.

За словами ексміністра, генерал блокував його ініціативи й намагався домогтися його відставки, плете інтриги і не готовий розмовляти про проблеми особисто в очі. А проблеми з мобілізацією і жорсткі дії територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки — це відповідалість Сирського й Генерального штабу ЗСУ, а не Міністерства оборони.

Натомість український лідер заявив, що конфлікт був не особистим, а системним, оскільки між міністром і командувачем була відсутня комунікація. Сирський у своєму дописі обмежився кількома реченнями: нагадав про успішну оборону Києва 2022 року, завдяки якій нині в місті «можуть проводити брифінги» (що дехто сприйняв як насмішку над Федоровим), і побажав

ексміністра залишатися в команді президента.

Відтак у Києві, Львові, Дніпрі, Ужгороді, Харкові й інших містах відбулися мітинги на підтримку колишнього міністра оборони. Люди вийшли зі шматками картону, на яких було написано: «Поверніть Мішу», «Не чіпайте те, що працює», «Сирського геть!» тощо.

Федорова підтримали і військові: Михайло Драпаний, командувач об'єднаних сил ЗСУ, подякував йому за спробу змінити правила військової системи, а Павло Єлізаров, заступник командувача Повітряних сил, навіть подав рапорт на звільнення на знак протесту. Експерти повідомляють, що між Федоровим і Сирським існують кардинальні розбіжності в поглядах на війну та шляхи до перемоги. Федоров прямо вказує на те, що збереження Сирського

на посаді віддаляє Україну від перемоги, оскільки війна змінюється, а оточення командувача — ні. Улітку 2025-го схожі «картонні протести» змусили Зеленського змінити своє рішення щодо антикорупційних законів.

Тож він повідомив, що хотів би бачити новим міністром оборони Євгена Хмару, який тимчасово виконував обов'язки голови Служби безпеки України (СБУ). Тепер той виконуватиме обов'язки міністра оборони України. «Доручив Хмарі виконувати обов'язки міністра, продовжити реформування сфери оборони та забезпечити Україні всі ті результати, про які ми говорили. Після того, як необхідні юридичні процедури будуть дотримані, звертатимусь до парламентарів за підтримкою Євгена Хмари на посаду міністра оборони України», — сказав президент.

Він також розповів, що зустрівся з Хмарою, і відзначив існування «стратегічного бачення, як Україні активно діяти й надалі для захисту нашої незалежності і примусу Росії до дипломатії». За його словами, Хмара здобув великий досвід у проведенні технологічних ударних операцій. «Саме на цьому має зосереджуватись наша оборона в цій війні, — поділився український лідер. — Уважаю, що в наявних умовах реальна результативність у далекобійності, реально сильна безпекова робота, що гарантуватиме контроль за внутрішньою ситуацією у складових сил оборони, та реальний досвід управління людьми в Центрі спеціальних операцій «Альфа» СБУ мають стати перевагою і на посаді міністра оборони України». Президент наголосив, що, крім зовнішнього напрямку, Хмара має відповідати і за внутрішній

контроль. «Він точно знає, що потрібно Україні, і може контролювати також внутрішню ситуацію у складових сил оборони: у нього достатній безпековий досвід, щоб не допускати речей, за які соромно», — підсумував Зеленський.

Про Ігоря Клименка, якого висував на посаду міністра раніше, чи Михайла Федорова, якого суспільство закликає повернути на посаду, президент мовчить. За українським законодавством, посаду міністра оборони повинна обіймати винятково цивільна особа. Та наступне пленарне засідання Верховної Ради України (ВРУ), на якому можуть призначити повноцінного міністра оборони, має відбутися аж 18 серпня ц. р.

Врешті-решт, посаду втратив і генерал Сирський. Подоробиці читайте в наступному числі нашого тижневика.

П Р Я М А М О В А

Ярослав Юрчишин, голова Комітету ВРУ з питань свободи слова:

— Хто буде наступним міністром, не має жодного значення. За результатами виборів 2019 року, президент сформував таке політичне середовище, де все вирішує особисто він. Уряд виконує оперативні завдання, але тільки в тих рамках, які йому дозволяють. Проявляєш ініціативу, тебе приберуть, бо «формуєш власний імідж» і стаєш конкурентом на виборах. Упроваджуєш непопулярні реформи, стаєш кандидатом на виліт. Пливеш за течією

і залишаєшся тінню — ласкаво просимо в команду! Усі уряди з 2019 року робили лише те, що їм дозволяв президент. Чи вистімо ми як держава? Мусимо. Але чи отримають українці щеплення від того, щоб знову дати комусь монопольну владу й мати нову «сильну руку»?

Лана Зеркаль, член Координаційної ради Ukraine Facility Platform:

— Ніяка соціологія не покаже того, що демонструють протести «за Федорова». А вони демонструють відсутність довіри до державних інституцій, у т. ч.

через постійні необґрунтовані кадрові рішення. Так само, як запалення — природна реакція організму на системну хворобу, протест у здоровій державі — реакція народу на порушення суспільного договору. Місцем для дискусій у правовій державі мав би бути парламент. Але йому суспільство теж не довіряє. Суспільству очевидно, хто саме насправді керує парламентом і голосуваннями. За умови воєнного стану президенту це готові дозволяти доти, доки він рухає державу в суголосний суспільству бік. Себто в бік

адекватної правової держави, яку готові на рівних приймати у Європейському Союзі. Нічого особистого, просто демократія. Джерелом влади в Україні досі залишається народ. Парламенту було б незайве повернути собі суб'єктність на системному рівні, а не в окремих виступах. Четвертий уряд за чотири з половиною роки повномасштабної війни з Росією — це невиправдано часті зміни, відповідальність за які кожен із законодавців, який голосує за чергову відставку чергового уряду, розділяє з президентом. За пів року до

зими, якій прогнозують стати найважчою. На величезний подив західних партнерів, яким українські чиновники й дипломати намагаються доводити, що трансформація, попри війну, відбувається в бік сталих інституцій, а не керованого вручну хаосу. «Корупція вбиває», — воляють на кожному протесті вже багато років. Та не гірше за корупцію вбиває нездатність усвідомлювати політичну відповідальність за свої дії або бездіяльність. Інакше верховенство права й демократія так і залишаться лозунгами на картонці.

MeestWeekly

The Ukrainian Canadian weekly established October 1997 in Toronto, Canada, by Meest Corporation Inc. President Rostyslav Kisil

Український громадсько-політичний незалежний тижневик, заснований корпорацією «Міст» у жовтні 1997 року в Торонто, Канада. Президент Ростислав Кісіль

Published in Thursdays (52 issues a year) by Meest Media Corporation. The publisher may not have the same standpoints with the author of a printed material. Authors of printed materials are fully responsible for the content. Advertisers are responsible for the content of their commercial ads.

Видає корпорація «Міст Медіа». Виходить щочетверга (52 рази в рік). Редакція не завжди поділяє погляди авторів матеріалів. Надіслані до редакції рукописи не рецензуються. Відповідальність за зміст рекламних оголошень несуть рекламодавці.

Editor: Ivan Besiada
Редактор: Іван Бєсяда
Executive editor: Eugene Tarnavsky
Виконавчий редактор: Євген Тарнавський

Editorial Office/Адреса редакції:
Meest Media Inc.,
Адміністрація: 270 Old New Brunswick Rd, Unit 200, Piscataway, NJ 08854. Tel.: 862-682-4224
E-mail: newspaper.usa@meest.com.
Сайт: https://weekly.meest.com/us

Advertising in USA:
Реклама в США:
908-937-6342

Advertising in Canada:
Реклама в Канаді:
classified ad (дрібні оголошення)
(416) 236-2007 ext. 3
advertising department (реклама)
(416) 236-2007 ext. 2

Postmaster (USA), send address changes to:
Meest Media Inc., 600 Markley Street,
Port Reading, NJ 07064
USA Publication Mail Products USPS 019943.
Periodical postage paid at Elizabeth, NJ

Single copies: Price negotiable;
Mail subscriptions: In USA: \$85/year,
\$55/half of year.

Ціна одного числа договірною.
Поштова доставка
у США: \$85/пік, \$55/пік року.

Please, pay your subscription to:
Чeki й грошові перекази висилати:
Meest Media Inc., 270 Old New Brunswick Rd, Unit 200,
Piscataway, NJ 08854

У тижневику також використані повідомлення кореспондентів інформаційних агентств та інтернет-порталів Zaxid.net, UNIAN, Укрінформ, «Українська правда», «Кореспондент», ТCH, «Вголос», «Львівський портал» та OBOZ.ua

УПЕРТІСТЬ ДО ДОБРА НЕ ДОВЕДЕ

Маніакальна одержимість Путіна Донбасом може призвести до руйнації РФ

■ Євген Клен

Українські військовослужбовці взяли участь в урочистому військовому параді з нагоди Дня взяття Бастилії у столиці Франції. Наші герої крокували Єлисейськими Полями, а українські пілоти долучилися до повітряної частини заходу. Вони здійснили проліт над Парижем на винищувачах MiGage у складі спільних французько-українських екіпажів.

Україну на параді в Парижі представляли 25 військовослужбовців, це максимальна кількість, передбачена для іноземних делегацій. Вони замикали міжнародну частину відкриття параду, де загалом крокувало більше ніж 500 військових із країн «Коаліції охочих», зокрема, Швеції, Великої Британії, Польщі та Німеччини.

СТРАТЕГІЧНЕ САМОГУБСТВО

Тим часом росіяни продовжують знищувати свій наступальний потенціал об Костянтинівку Донецької області, де бої вже відбуваються в самому місті. Про це розповів Євген Дикий, екскомандир роти батальйону «Айдар» Збройних сил України (ЗСУ), а тепер директор Національного антарктичного наукового центру. За його словами, цього населеного пункту вже, по суті, немає, його доведеться відбудовувати після війни, як і Бахмут. «Страшно таке казати, та нам зараз дуже на руку оця маніакальна зосередженість Путіна на Донбасі. Бо там загарбники вчиняють стратегічне самогубство», — наголосив ветеран.

І зазначив, що російський генералітет це усвідомлює, але лише одна людина ухвалює всі ключові рішення. За наказом диктатора росіяни стирають на Донбасі весь наступальний потенціал, який у них іще залишився. «Вони його розмазують об Костянтинівку. Не виключаю, що

таки дотиснуть і візьмуть місто, але це ще багато місяців попереду зі страшними їхніми втратами. Усе найбільш боєздатне військо росіяни зараз убивають там», — поділився кандидат біологічних наук.

Він указав, що якщо українці втратять Костянтинівку, Дружківку і навіть усю агломерацію разом зі Слов'янськом, Краматорськом, із боями по пів року біля кожного, де ворог матиме значні втрати, то в росіян просто не залишиться ким воювати на півдні та на півночі. «А на півдні в них величезна проблема, чим воювати, серйозна проблема з підвезенням палива для військ, які там залишаються. У росіян реально назриває воєнна катастрофа, але вони тупо б'ються об Донбас. Це найкраще для нас, що вони можуть робити», — зауважив ветеран.

На його думку, зараз для України буде добре, якщо Путін так і не прийде до тями до того часу, поки буде вже запізно. «Це наше щастя, що він настільки божевільний», — підкреслив Дикий. Натомість Києву перемир'я зараз не вигідне. Україні вигідне зосередження Путіна на Донбасі, а також те, що володар Кремля не помічає, що Крим майже відрізаний, а наступним етапом може стати його звільнення.

УРАЖЕННЯ ЦЕНТРІВ КОСМІЧНОГО ЗВ'ЯЗКУ

А протягом останніх тижнів Україна відкрила но-

вий, стратегічно важливий фронт у війні далекобійних безпілотних літальних апаратів (БПЛА), розпочавши системну кампанію з ураження російських наземних центрів космічного зв'язку (ЦКЗ). За короткий період завдали щонайменше п'ять результативних ударів, унаслідок яких були пошкоджені чотири ключові комплекси супутникового зв'язку. Два з уражених об'єктів належать безпосередньо Міністерству оборони Російської Федерації (РФ), ще два підпорядковані державному підприємству «Космическая связь». Ця серія атак свідчить про суттєве розширення цілей сил оборони України: українські дрони б'ють не лише по економічному потенціалу чи авіації ворога, а й по нервовій системі й очах російської армії.

ЦКЗ, або так звані телепорти, — це масштабні високотехнологічні комплекси з масивними антенами. Вони виконують роль комунікаційного моста між Землею та космосом: передають сигнал на супутники та приймають дані від них. Ці телепорти критично необхідні для обробки величезних потоків інформації. Без наземних станцій космічні апарати перетворюються на безкорисні шматки металу на орбіті, адже втрачають здатність оперативно передавати розвідувальні знімки, перехоплені дані чи забезпечувати захищений зв'язок.

Російська армія тотально покладається на супутниковий зв'язок для

координації дій своїх підрозділів на фронті, управління авіацією, наведення високоточної зброї та отримання даних аерокосмічної розвідки. Деградація наземної інфраструктури безпосередньо впливає на швидкість передачі даних, що призводить до затримок ухвалення рішень російським командуванням і, як наслідок, до ерозії російських бойових лав.

Проте найбільш критичним і сенсаційним наслідком стало порушення комунікації між компонентами Системи попередження про ракетний напад. Це основа ядерної безпеки РФ, яка відповідає за відстеження пусків міжконтинентальних балістичних ракет, отримуючи дані саме з військових супутників.

На відміну від нафтобаз, апаратно-модульні комплекси, високоточне електронне обладнання та спеціфічні антени неможливо відновити за кілька тижнів. Значна частина цієї мікроелектроніки й обладнання для космічного зв'язку традиційно має західне походження. Через жорсткі технологічні санкції РФ не може легально й швидко її закупити. Таким чином, знищення таких вузлів завдає непропорційно великої та довготривалої шкоди.

ЦІЛЬ — ЕКОНОМІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ

Україна дедалі активніше використовує далекобійні БПЛА й крилаті ракети для ударів і по стратегічних об'єктах на території РФ. Українські сили системно атакують російські нафтопереробні заводи (НПЗ), нафтобази, паливні резервуари, експортні термінали й інші об'єкти паливно-енергетичної інфраструктури. Про це написала Foreign Policy.

Одним з найпоказовіших прикладів став удар по Омському нафтопереробному заводу. Це найбільший НПЗ РФ, розташований у Сибіру, більш ніж за 1,2 тис. миль від України. Його зупинен-

ня стало травматичним для місцевих жителів і викликало неймовірний резонанс у Кремлі.

Лише за останні місяці Україна завдала численних ударів по російській нафтовій інфраструктурі, а також по танкерному флоту РФ у Чорному морі. Руйнування, які цього місяця заподіяв київський безпілотний флот російському танкерному флоту в Чорному морі, безпрецедентні.

У виданні вважають, що наслідки вже відчутні для внутрішнього ринку РФ. Зокрема, виникають проблеми із забезпеченням паливом. «По всій країні здатність Росії переробляти сиру нафту на нафтопродукти, якими користуються споживачі, очевидно погіршилася внаслідок наступу України. Це стосується бензину, дизельного палива, авіаційного пального й усього іншого. У країні запровадили нормування», — констатували журналісти.

Часопис також послався на дослідження Оксфордського інституту енергетичних досліджень (OIES), згідно з яким РФ утратила близько п'ятої частини своїх нафтопереробних потужностей — із приблизно 5,2 млн барелів на добу до повномасштабної війни до 3,8 млн барелів. «Поєднання більшого географічного потенціалу, численних атак та дедалі точнішого націлювання на більш складні нафтопереробні установки, поряд з атаками на експортну інфраструктуру, чинить тиск як на внутрішній ринок РФ, так і на експортну реалізацію продукції», — ідеться у звіті OIES.

Крім внутрішнього дефіциту пального, РФ отримала скорочення експорту нафтопродуктів, які дають значно більше прибутків, ніж продаж сирової нафти. За інформацією фінського Центру досліджень енергетики та чистого повітря, у червні ц. р. обсяги відвантаження російських нафтопродуктів через морські порти сягнули найнижчого рівня за весь період спостережень.

П Р Я М А М О В А

Роберт Бровді, командувач Сил безпілотних систем ЗСУ: — Так швидко не еволюціонує жодна зброя в історії людства. Як колись порох витіснив шаблі та мечі, тепер дрон — перший помічник піхотинця, штурмовика й артилериста, а також основний засіб боротьби та інструмент відплати. Відплати лютої, якої хробак навіть уявити собі не міг, коли проголошував «Київ за три дні». Із червня 2025-го по травень 2026 року БПЛА сил оборони України сукупно знищили й уразили 302 тис.

одиниць живої сили супротивника безповоротними та санітарними втратами і понад 1,2 млн ворожих цілей. Ми зростили драконів і тепер вони відповідальні за знищення ворога в промислових масштабах. Волелюбний український птах усюдишній. Нема ні спокою, ні запліля на болотах аж до Уралу. Із часом не буде його і в Сибіру. Зараз Україна навмисне не б'є по Кримському мосту. Нехай їдуть ним без зупинки до своєї Росії. Натомість ЗСУ системно уражають логісти-

ку, що забезпечує угруповання окупантів на півострові. Ідеться про маршрути постачання пального, боеприпасів, перекидання військової техніки й особового складу. Таким чином Україна створює умови для ізоляції окупованого Криму без проведення масштабної сухопутної операції. Забезпечуємо умови неможливості їхнього там перебування, не витрачаючи жодного життя українського військовослужбовця. Адже робимо це винятково дистанційно.

«ЩАСЛИВЕ ЖИТТЯ» ПІД РОСІЙСЬКИМ ЧОБОТОМ

У людей відбирають житло, ліки й позбавляють майбутнього дітей

■ Євген Клен

Нещодавно підрозділи сил оборони уразили залізничний міст через Красногвардійський канал у районі Красногвардійського на тимчасово окупованій території (ТОТ) Кримського півострова. Про це повідомив Генеральний штаб Збройних сил України (ЗСУ).

«Ворог використовував цей об'єкт для воєнної логістики, перекидання особового складу, озброєння, боєприпасів і матеріально-технічних засобів», — ідеться в повідомленні. Також уразили станцію радіоелектронної боротьби в районі Артемівки та підрозділ радіоелектронної розвідки окупантів у Севастополі. Крім того, під удари потрапили пункт управління безпілотними літальними апаратами (БПЛА) у районі Українська Донецької області й командний пункт ворога поблизу Новгорода Запорізької області. А за результатами оцінки додаткових даних було підтверджено руйнування двох прольотів автомобільного мосту в районі Азовського Запорізької області та руйнування трьох прольотів автомобільного мосту через річку Калка біля Гранітного Донецької області.

ЛУГАНЩИНА

Та особливо складна ситуація нині складається на ТОТ Луганської області. Зокрема, окупаційній владі не вдається ліквідувати кадрову кризу в освітній сфері, оскільки вчителі з Російської Федерації (РФ) не хочуть їхати на «нові території», розповів Олексій Харченко, начальник Луганської обласної військової адміністрації (ОВА). «Учителі, які виїхали, на окуповану Луганщину не повертаються. А серед тих, хто залишився, є і ті, кому набридло працювати за методичками РФ, — поділився він. — Вакансії є майже в кожній школі. Але намагання запросити вчителів з регіонів РФ близькі до краху: наразі на переїзд до нового навчального року в обмін на гроші погодилося всього троє».

Окупанти не можуть привабити працівників ні російськими програмами фінансової підтримки, ні іншими пільгами. У межах «всеросійського ярмарку працевлаштування» на ТОТ Луганщини на 3 850 вакансій відгукнулося лише 46 осіб, тобто трохи більше як 1 %. «Майже на 99 % вакантних робочих місць пропозицій так і не надійшло», — зазначив начальник ОВА.

Не дочекавшись масового повернення до Сіверськодонецька жителів, які раніше евакуювалися, загарбники продовжили «націоналізацію» нерухомості. До чергового переліку нерухомого майна, яке «має ознаки безгосподарного», окупанти додали ще 17 об'єктів, зокрема, приватні медичні заклади, аптеки, крамниці, заклади харчування тощо. «Бізнес в окупацію не повернувся», — констатував керівник ОВА.

А перед вересневими «виборами» до Державної думи РФ загарбники посилили перевірки людей, які не оформили російських паспортів. «За відмову від примусового оформлення документів зразка РФ і майбутнє бойкотування неволевиявлення окупанти спершу накладають адміністративне стягнення 40 тис. RUB. А потім продовжують тиснути, погрожуючи депортацією», — поінформував Харченко.

Він також додав, що в приміщеннях Східноукраїнського університету Сіверськодонецька окупанти розмістили класи з підготовки операторів БПЛА. «Вербування молоді до

армії РФ триває. На відповідні курси набирають осіб від 18 років — тих, кого невдовзі можна буде відправити на фронт», — зауважив очільник ОВА.

Окупанти також змушують влітку школярів освоювати військові спеціальності в оборонно-спортивних таборах. «Там їх готують до «дорослого життя», тобто воювати. Діти проходять вогневу й тактичну підготовку, а також вчать керувати БПЛА. Із деяких намагаються підготувати снайперів. По закінченні школи їх агітуватимуть іти на фронт», — розказав чиновник.

У літніх таборах окупанти продовжують готувати до війни молодь із луганського осередку центру військово-спортивної підготовки «Воїн». Особлива увага — юнакам віком 16–17 літ. Тим, хто за рік стане повнолітнім і зможе «віддати борг» РФ. Вони стали учасниками нової програми підготовки й за підсумком мають отримати сертифікат юного пілота. Наприкінці зміни загарбники сформують відповідний взвод.

Також рашисти відмовляються вивозити дітей із прифронтової Кремінної. «І йдеться не лише про евакуацію, а й про «літнє оздоровлення». Близько тисячі дівчат та хлопців, які залишаються в окрузі, загарбники використовують як «живий щит», яким прикривають злочинні дії російської армії», — відмітив Олексій Харченко.

Крім того, на ТОТ виник дефіцит лікарських засобів, а щоб отримати їх, жителі окупованих райо-

нів мусять звертатися до силовиків. «Загарбники значно зменшили поставки відповідних препаратів на окуповану Луганщину. Проблемою є навіть виписати звичайний рецепт на безоплатне забезпечення ліками», — відзначив він і згадав приклад, коли жінка з інвалідністю змогла отримати життєво необхідні їй ліки аж за пів року.

ХЕРСОНЩИНА

Проблеми посилюються і на ТОТ Херсонської області. Населення закликають звідти виїжджати, поінформував Юрій Соколовський, перший заступник голови Херсонської обласної ради. «Ситуація на лівобережжі Херсонщини лише ускладнюватиметься. Це ще одна вагома причина подумати про те, щоб, за можливості, виїхати з цих територій», — заявив він і додав, що ЗСУ продовжать системно працювати по ворожій логістиці на ТОТ. А також наголосив, що тривале перебування в окупації призводить до того, що людина все дужче потрапляє під вплив ворожої пропаганди, через це зростає відсоток колаборації серед населення, яке залишається на ТОТ.

Про зростання проблем в окупації повідомив і журналіст Олег Батурін. За його словами, усі, хто тепер із якоїсь причини залишається в окупації, мають для себе відповіді на такі запитання: що робитимуть у разі цілковитої відсутності водопостачання та підвезення води? як отримуватимуть медичну допомогу за пов-

ної відсутності бензину й автобусного сполучення? чи дістануться операційної або вузькопрофільного лікаря пішки, обходячи на свій страх і ризик підірвані мости?

Причому, як підкреслив журналіст, на Крим взагалі розраховувати не варто, тож жителі Каховки, Скадовська, Каланчака чи Чонгара мають подумати, як вони дістануться до вузькопрофільних фахівців в обхід Кримського півострова. Також необхідно задуматися, що робити в умовах абсолютної відсутності електропостачання і, ймовірно, природного та скрапленого газу, в разі дефіциту продуктів харчування. Також треба вирішити, куди втікати, якщо біля будинку опиняться окупанти й по них прилетить бомба, якщо будинок постраждає і виявиться непридатним для життя. Журналіст нагадав, що два попередні неврожайні роки загнали аграріїв на ТОТ у глибокі борги й кредити.

Зараз російські загарбники вже відбирають житло у жителів ТОТ Херсонщини й облаштовують військові склади в дитячих садах. Про це сповістив рух спротиву «Жовта стрічка». Активісти руху дедалі частіше розповідають про примусове виселення з власних приватних будинків, куди згодом заселяються російські військові або колаборанти. А ще рашисти використовують цивільну інфраструктуру як «живий щит»: масово перетворюють підвали дитячих садків на склади для зберігання зброї та боєприпасів. У «Жовтій стрічці» акцентували на тому, що окупанти панічно бояться ударів по своїх логістичних вузлах, тому ховають снаряди там, де облаштувати воєнні об'єкти нормальної людині ніколи б не спало на гадку.

П Р Я М А М О В А

Катаріна Матернова, посол Європейського Союзу в Україні:

— Росія воює з останніх сил. Усі авторитетні джерела стверджують одне й те ж: Москва вже не може продовжувати цю війну. У неї закінчуються фінансові та людські ресурси, сили й мотивація. Знаю, що тобі боляче, Україно. Але ти витримаєш.

ВІЙНА НА БЛИЗЬКОМУ СХОДІ ВІДНОВИЛАСЯ

Для України наслідки цього конфлікту можуть бути неоднозначними

■ Мирослава Бзікадзе

Після кількох місяців відносного затишшя Близький Схід знову опинився на межі великої війни. Перемир'я між Сполученими Штатами й Іраном, яке навесні ц. р. дало надію на дипломатичне врегулювання, фактично припинило своє існування.

Дональд Трамп офіційно повідомив Конгрес про відновлення бойових дій, а американські військові уже завдають нових ударів по іранських цілях. Тегеран атакує судна в Ормузькій протоці й погрожує масштабно відповісти.

ВІД ПЕРЕМИР'Я ДО НОВОЇ ЕСКАЛАЦІЇ

8 червня виповнилося два місяці від початку перемир'я між Іраном і США, проте блокади, обстріли танкерів і військових об'єктів нікуди не поділися. Світ опинився перед ризиком нової великої війни, що може мати наслідки далеко за межами Близького Сходу. Україна також не залишиться осторонь цих процесів.

Як писав Meest Weekly, навесні 2026-го Сполучені Штати та Іран погодилися на тимчасове припинення вогню після кількох тижнів масштабних ударів. Посередниками виступало кілька держав регіону, а головною метою було не допустити повного блокування Ормузької протоки — одного з найважливіших енергетичних маршрутів світу. Однак дипломатія випробування часом не витримала.

Минулого тижня американські військові провели чотири хвилі ударів по цілях в Ірані, заявивши, що вони стали відповіддю на атаки Тегерана проти цивільних кораблів у районі Ормузької протоки. За даними Центрального командування США, на території Ірану було уражено більше як 300 цілей.

За інформацією американських військових, удари розпочалися 7 липня

о 19.15 за східним часом США. «Це стало відповіддю на відвертий напад підрозділів Корпусу вартових Ісламської революції на контейнеровоз GFS Galaxy, що проходив Ормузьку протоку під прапором Кіпру. Одного члена цивільного екіпажу вважають зниклим безвісти; Galaxy не може продовжити рух через пожежу на борту та значні пошкодження машинного відділення», — йдеться в повідомленні.

У Центральному командуванні наголосили, що Сполучені Штати й надалі вживатимуть рішучих заходів для захисту цивільного судноплавства та свободи навігації в міжнародних водах. Зазначається, що наказ про проведення операції віддав особисто американський президент.

Піт Герсет, міністр війни США, також прокоментував початок нової воєнної операції: «Іран зробив невдалий вибір. Тепер він за це заплатить». За версією Вашингтона, саме Іран порушив домовленості, відновивши атаки на цивільні танкери та комерційні кораблі. Білий дім заявив, що такі дії становлять загрозу не лише американським інтересам, а й світовій економіці.

У листі до Конгресу американський лідер відзначив, що це означає запуск нового 60-денного терміну, протягом якого президент може вести воєнну операцію без окремого дозволу законодавців відповідно до закону про воєнні повноваження (War Powers Resolution). «Сухопутні війська Сполучених Штатів не беруть участі в цих ударах. Ці удари є обмеженими, виваженими, спланованими та проведеними таким чином, щоб мінімізувати жертви серед цивільного населення», — мовиться в листі.

Відповідно до американського законодавства, після повідомлення Конгресу військові сили США можуть перебувати в зоні операції протягом 60 днів. Президент також має право продовжити цей тер-

мін ще на 30 днів, однак подальше розгортання військ потребує схвалення Конгресу.

ГОЛОВНИЙ НЕРВ КОНФЛІКТУ

На перший погляд може здатися, що йдеться лише про регіональне протистояння. Насправді ключем до всього є Ормузька протока. Саме через неї проходить приблизно п'ята частина світових поставок нафти. Будь-яке порушення судноплавства миттєво впливає на світові ціни на енергоносії.

Після відновлення конфлікту Іран узявся атакувати танкери й демонструвати готовність перекривати морські маршрути. У відповідь Сполучені Штати оголосили про нові воєнні операції та фактичне відновлення жорсткого контролю над судноплавством у регіоні. А Тегеран узявся бомбардувати Бахрейн.

Експерти відмічають, що повністю гарантувати безпечне проходження суден буде надзвичайно складно навіть для американського флоту. Адже для проходження Північним коридором, який пролягає територіальними водами Ірану, кораблям необхідно буде отримувати попередній дозвіл Тегерана. При цьому стягнення плати за прохід не передбачається.

Чому сторони повернулися до війни? На це є кілька причин. По-перше, жодна зі сторін не вважає себе переможеною. По-друге, Іран не відмовився від своєї регіональної політики й продовжує використовувати асиметричні методи ведення війни — безпілотні літальні апарати, ракети, морські диверсії та підтримку союзних терористів. По-третє, адміністрація Дональда Трампа демонструє значно жорсткіший підхід, ніж попередні американські уряди.

Вашингтон прямо заявляє, що не дозволить Ірану контролювати міжнародне судноплавство

або використовувати Ормузьку протоку як інструмент політичного шантажу. «Ми вимагаємо, щоб іранці оприлюднили заяву, яка визнає, що всі канали Ормузької протоки відкриті й вони не стріляють по кораблях. Вони або дадуть нам цю заяву, або результат для них буде поганим», — сказав один із посадовців Білого дому.

ЧИ МОЖЛИВЕ ПОВНОМАСШТАБНЕ ВТОРГНЕННЯ

Попри різку риторику більшість військових аналітиків поки що не прогнозує масштабного сухопутного вторгнення США. Причина проста — це вимагатиме сотень тисяч військових, колосальних фінансових витрат і майже гарантовано призведе до значних людських втрат.

Натомість Вашингтон робить ставку на авіацію, високоточні ракети, морську блокаду й економічний тиск. Іран же використовує свою головну перевагу — можливість завдавати болючих ударів по логістиці та енергетичній інфраструктурі без відкритого фронтального зіткнення.

Водночас європейські країни закликають сторони повернутися до переговорів. Китай виступає за якнайшвидше припинення бойових дій, адже саме він є одним із найбільших імпортерів близькосхідної нафти.

Російська Федерація (РФ) традиційно використовує ситуацію для посилення антиамериканської риторики й намагається представити себе посередником, хоча її можливості впливу на події залишаються обмеженими. Водночас Ізраїль підтримує жорстку позицію Сполучених Штатів, розглядаючи ослаблення Ірану як питання власної національної безпеки.

ЯК ЦЕ ВПЛИНЕ НА УКРАЇНУ

Для України наслідки цього конфлікту можуть бути неоднозначними. З одного боку, здорожчання нафти традиційно збільшує прибутки РФ від експорту енергоносіїв, що потенційно може зміцнити її фінансові можливості для ведення війни. Із другого боку, США змушені розподіляти військові ресурси між кількома кризами одночасно. Це може вплинути на темпи окремих поставок озброєнь союзникам, хоча офіційних заяв про скорочення підтримки України наразі немає. Окремим фактором є перевантаження американського оборонно-промислового комплексу, який уже працює на забезпечення України, союзників по НАТО та власних потреб.

Тим часом для РФ нова криза створює певні можливості. Чим більше уваги міжнародних медіа та політиків перемикається на Близький Схід, тим менше інформаційного простору залишається для російсько-української війни. Крім того, Кремль розраховує на зростання цін на нафту й газ.

А втім, одночасне загострення кількох глобальних конфліктів також створює ризики для самої Росії: нестабільність світових ринків, додатковий санкційний тиск і непередбачуваність дій Вашингтона можуть ускладнити її власні економічні плани.

Якщо атаки на судноплавство триватимуть, Сполучені Штати, імовірно, розширять воєнну операцію та посилять морську присутність у Перській затоці. Якщо ж дипломатичні посередники — насамперед Оман, Катар чи Туреччина — зможуть відновити переговори, існує шанс на нове, хоча й крихке, припинення вогню.

МІТ ПРО ЧЕРВОНУ КНОПКУ

Ризик ядерного конфлікту експерти оцінюють як один із найвищих за останні десятиліття

■ Анастасія Павленко

Не один раз можна було помітити, як за президентами ядерних держав носять чорну валізу, в якій є кнопка керування ядерним арсеналом країни. Необхідність створити мобільний пункт для управління ядерним потенціалом виникла в СРСР ще в 1970-ті рр.

ЯК ВОНА ПРАЦЮЄ

Усередині валізки, або «ядерного футбольного м'яча», який завжди перебуває у безпосередній близькості від президента, є так звана чорна книга, у якій розписані можливі сценарії, що передбачають завдання ядерних ударів. Для того, щоб отримати до неї доступ, президент повинен верифікувати свою особу за допомогою спеціальної пластикової картки.

Після того, як він обере цілі для ядерного удару з «меню», наказує командному пункту, а потім — за допомогою запечатаних кодів — віддає ще один наказ штабу стратегічного командування на військово-повітряній базі.

Швидкість міжконтинентальних балістичних ракет може сягати 27 тис. км/год. Вони покидають атмосферу Землі, а потім починають падіння до своєї мети зі швидкістю 6,5 км/с. Ракету, яку вже запустили, неможливо зупинити, але якщо ракети залишаться в шахтах, їх може вразити противник.

ЧОМУ НЕ МОЖНА ПРОСТО НАТИСНУТИ

Уявіть собі таку ситуацію. Ворог методично перемелює вашу армію, завдає ударів по енергосистемі. Ви маєте ядерний арсенал. Чому б не застосувати? Та будь-яке застосування ядерної зброї — навіть тактичної чи демонстра-

ційної — це запрошення до симетричної відповіді. Ріс Кріллі, експерт із міжнародних відносин з Університету Глазго (Шотландія), пояснив, що ризики застосування ядерної зброї сьогодні вже не теоретичні, а найреальніші за останні десятиліття. Але жодна ядерна держава не демонструє конкретних приготувань до удару, бо кожна з них має в голові одну й ту ж думку: мене накриє також.

Це і є стримування. Ядерне стримування працює доти, доки супротивник вірить у твою здатність відповідати на всіх рівнях. Якщо країна систематично програє в конвенційному протистоянні, її ядерні загрози починають звучати як визнання безпорадності, а не як демонстрація сили. Досвідчені стратеги з протилежного боку все це бачать.

На початок 2025 року дев'ять держав: США, Російська Федерація (РФ), Китайська Народна Республіка (КНР), Франція, Велика Британія, Індія, Пакистан, Ізраїль, Кореїська Народна-Демократична Республіка (КНДР) — разом мали орієнтовно 12 241 боеголовку; близько 9 614 у військових запасах для потенційного застосування, із них приблизно 3 912 розгорнуті, а 2 100 — у стані високої готовності на балістичних ракетах (переважно Сполучені Штати та РФ).

РФ має приблизно 4,3 тис. у запасі; США — 3,7 тис.; КНР — 600 і швид-

ко зростає; Франція — 290; Велика Британія — 225; Індія — 180; Пакистан — 70; Ізраїль — 90; КНДР — 50 (може мати готові до носіїв блоки, але точні показники невідомі).

ДОКТРИНИ ЯДЕРНИХ ДЕРЖАВ

Ядерна доктрина США виправдовує себе: від завершення Другої світової війни ніхто не завдавав ядерних ударів по Сполучених Штатах або інших державах. США давно мають найпотужніші у світі конвенційні збройні сили, що усуває необхідність у ядерному щиті. Натомість основою ядерної доктрини Сполучених Штатів стало ядерне стримування, тобто найвищим пріоритетом є запобігання ядерній агресії з боку супротивника через загрозу нищівної помсти. Від моменту настання ядерної епохи в 1940-х рр. США прагнуть перекинути своїх супротивників, що будь-який ядерний напад на Сполучені Штати або на їхнього союзника за договором розглядатимуть як привід для ядерного удару величезних масштабів у відповідь.

Про те, у якій ситуації РФ може застосувати стратегічну ядерну зброю, у загальних рисах описано у її війсьній доктрині. Крім того, умови застосування можуть фігурувати в інших документах, про які публічно не повідомляють.

У російській війсьній доктрині йдеться, що РФ може

застосувати ядерну зброю у відповідь на застосування проти неї і/або її союзників ядерної та інших видів зброї масового ураження, а також у разі агресії із застосуванням звичайної зброї, коли під загрозу поставлене саме існування держави.

2020 року Москва опублікувала документ під назвою «Основи державної політики в галузі ядерного стримування», який багато хто називає ядерною доктриною РФ. Насправді ж цей документ — добровільна декларація російських намірів щодо ядерної зброї, а не офіційний доктринальний документ. Його завдання — зробити цю закриту галузь прозорою для інших країн.

У КНР стратегія дещо відрізняється від інших ядерних країн: за офіційною риторикою, Пекін прагне не поспішати з упереджувальними ударами; він оцінює шкоду, встановлює винуватців і лише тоді відповідає. Однак за останні роки КНР значно нарощує боезаряди й засоби доставки — від підводних човнів до наземних пускових установок — і прогнозовано продовжить збільшення потенціалу. У разі ядерної загрози офіційний наказ на застосування проходить через Центральну військову раду.

Досі французька ядерна доктрина будувалася на загрози масованої ядерної відповіді, якщо президент уважатиме, що «життєво важливі інтереси» Франції опинилися під загрозою. Питання не в тому, хто натисне на ядерну кнопку, а в тому, чи можна ядерний захист Франції поширити на інші європейські країни.

Велика Британія 2010 року гарантувала, що не застосовуватиме і не погрожуватиме застосуванням ядерної зброї проти держав-учасниць Договору про нерозповсюдження (ДНЯЗ), які не мають ядерної зброї. У доктрині йдеться про те, що основна мета ядерної зброї Сполученого Королівства — зберегти мир, запобігти примусу та стримати агресію. Ядерна зброя може бути застосована: в найекстремальніших обставинах самооборони, для захисту союзників по НАТО.

Індія також дотримується принципу не використовувати ядерну зброю першою. Згідно з її доктриною, Нью-Делі може застосувати ядерну зброю лише як відплату або у відповідь на хімічну чи біологічну атаку.

Натомість КНДР стала єдиною державою в історії, яка вийшла з Договору про нерозповсюдження ядерної зброї 2003 року. Згодом Пхеньян офіційно закріпив за собою право використовувати превентивні ядерні удари для власного захисту в новому законі, який, за словами диктатора Кім Чен Ина, робить її ядерний статус незворотним. Ядерний арсенал Північної Кореї наближається до критичної межі: протягом найближчого десятиліття він може перевершити арсенали Ізраїлю, Пакистану та Великої Британії, водночас можливості ядерних ракет КНДР будуть здатні, або вже здатні, перевантажити наземну протиракетну оборону США, яка покликана захистити країну від подібної атаки. За підрахунками дослідників, за чотири роки президентства Трампа КНДР збільшила свій ядерний арсенал майже вдвічі. Зараз у розпорядженні Кім Чен Ина є від 45 до 60 ядерних бомб.

ПЕРЕПОНИ ДЛЯ ЗАСТОСУВАННЯ

Зазначимо, що ДНЯЗ, підписаний 1968-го, десятиліттями стримував глобальну гонку озброєнь. Його основна формула — п'ять офіційних ядерних держав (США, РФ, КНР, Франція, Велика Британія) гарантують безпеку іншим, щоб ті не розробляли власну зброю. Але з приходом Дональда Трампа в цій формулі засумнівалися.

У ХХ ст. відбулося більше як 2 тис. ядерних випробувань, більшість із яких провели Сполучені Штати і Радянський Союз. І хоч це доводить ядерний статус цих країн, ті давні випробування ще не гарантують, що ядерні боеголовки, які роками припадають пилом у підземних сховищах, спрацюють сьогодні.

У ядерних держав обмежені можливості перевірки своїх арсеналів атомної зброї. Випробування реальних ядерних боеголовок заборонені ДНЯЗ (Північна Корея до нього не входить, тому проводила пробний запуск 2017 року), але вони можуть перевіряти механізми боеголовок.

Згідно зі звітом американського уряду 2020-го, РФ і КНР, імовірно, виконали реальні випробування ядерної зброї надмалої потужності. Цю заяву не було підтверджено, але такі випробування дали б цим країнам можливість оцінити надійність їхньої зброї.

БІЛЬШЕ, НІЖ ОЧІКУВАЛИ

Далекобійні удари по території РФ змінили риторику Трампа

■ Ігор Голод

На 36-му саміті НАТО, який відбувся нещодавно в Анкарі (Туреччина), прийняли низку позитивних рішень щодо посилення обороноздатності України.

ПІДТВЕРДИЛИ ПІДТРИМКУ

У підсумковій декларації саміту запевнили: «Держави-члени Альянсу єдині у непохитній підтримці України, яка захищає свою свободу, суверенітет і територіальну цілісність». А також анонсували плани надати загалом 80 млрд USD на підтримку оборони України 2026-го, у т. ч. 32 млрд USD у рамках оборонної частини кредиту Європейського Союзу (ЄС), ще 48 млрд USD — двостороння допомога. Члени Альянсу також заявили про свій намір забезпечити 2027 року щонайменше аналогічний рівень підтримки у 80 млрд USD.

Володимир Зеленський підписав із Робом Єттенем, прем'єр-міністром Нідерландів, угоду про технологічну співпрацю, військово-виробництво, кібербезпеку й обмін досвідом. Згідно з нею, королівство зобов'язалося до 2029-го надати Україні військової допомоги на 9 млрд EUR. Президент України підписав угоди з Данією, Фінляндією та Естонією про довготривале оборонне партнерство у сфері безпілотних технологій. А з Фрідріхом Мерцом, канцлером Німеччини, — імплементаційну угоду про запуск спільного виробництва ракет-дронів Bars. Проект профінансує німецька сторона. Усю вироблену продукцію відправлять до України.

Політолог Анна Малкіна пояснила: «НАТО знову визначило головну загрозу, що походить від держав ревізіоністського типу, якот Російська Федерація (РФ), Китайська Народна Республіка, Ісламська Республіка Іран і Корейська Народно-Демократична Республіка. Хоча Україна де-юре не є членом НАТО, де-факто вона вже ним стала, тому що вбудована в архітектуру нового НАТО 3.0».

Та все ж питання вступу України до НАТО в підсум-

ковій декларації саміту оминули — попри те, що комюніке саміту 2024 року зафіксувало: «Шлях України до членства в Альянсі є незворотним». Хоча український лідер переконував, що «зросла кількість країн, які готові бачити Україну членом Альянсу», лише Александр Стубб, його фінський колега за посадою, сказав, що «питання приєднання України до НАТО дійшло до етапу, коли Альянс має це обговорювати».

Олександр Хара, директор Центру оборонних стратегій, зазначив: «Ще до повернення в Білий дім Дональд Трамп підкреслював, що виступає проти вступу України до НАТО. Якщо ключова країна Альянсу має таку позицію, очевидно, що про членство зараз ніхто серйозно не згадуватиме».

А Борис Тарасюк, міністр закордонних справ України у 2005—2007 рр., уточнив, що «сьогодні ситуація всередині НАТО не дозволяє розмовляти про членство України найближчим часом». «Але я не виключаю, що це станеться в найближчі п'ять років», — додав він. — Рішення, прийняті на цьому саміті, — вершина айсберга. Ми ще дізнаємося за часом про двосторонні треки та домовленості, які відбулися в Анкарі. Саміт дасть поштовх не лише подальшому розвитку оборонної промисловості країн-членів НАТО, а й кооперації між Альянсом та Україною, яка вже відбувається і має великі перспективи».

НЕ КІНЕЦЬ, А ПОЧАТОК

Президент США також оголосив, що готовий запропонувати Україні гарантії безпеки. На запитання про українські далекобійні удари по території РФ попросив детально відповісти Марко Рубіо, державного секретаря США. «Це одна з динамік, яка змінилася в цій війні за останні кілька місяців, а саме те, що росіянам стає дедалі важче захищати свій власний повітряний простір. І ми сподіваємося, що це означає, що зараз створюється необхідний простір для переговорів про припинення цієї війни», — поділився той.

Американський лідер підсумував: «Це ескалація, яка може привести до завершення (війни. — Ред.)». Щодо своїх відносин зі Зеленським запевнив: «Ми розвинули хороші стосунки. Україна має велике майбутнє: тут і землі, і активи, і люди».

А звертаючись до українського колеги за посадою, наголосив: «Побудуєте велику країну». Глава Білого дому додав, що Сполучені Штати мають свої інтереси в Україні й не проти долучитися до розвитку її потенціалу. Під час зустрічі із Зеленським в Анкарі він звернув увагу на полковника Павла Палісу, заступника керівника Офісу президента України: «Ось один із моїх найулюбленіших солдатів. Він виконує чудову роботу».

Відтак The Wall Street Journal написала: «Трамп став прихильніше оцінювати Україну після ознайомлення з даними американської розвідки про успіхи українських далекобійних ударів. Його особливо вразили нові можливості українських безпілотних літальних апаратів». Політичний оглядач Сергій Сидоренко із цим погодився: «Зустріч Зеленського з Трампом засвідчила, що американський президент дедалі дужче схиляється до підтримки Києва».

А Єгор Чернев, глава української делегації в Парламентській асамблеї НАТО, вважає, що на різку зміну риторики господаря Овального кабінету вплинули невтішні для нього результати воєнної кампанії проти Ірану: «Трамп зрозумів, що США не всесильні й потребують підтримки європейських союзників. А для цього необхідно допомогти їм у вирішенні російської проблеми». «Трамп визначився, хто є слабкою ланкою в цій війні, і нею є Путін. І він тепер робить ставку на Україну», — резюмував парламентар.

Financial Times повідомила з посиланням на посадовців, ознайомлених із перебігом перемовин, що президент Сполучених Штатів розглядає додаткові кроки, які можуть допомогти Києву досягти прориву на полі бою: «Така зміна риторики стала несподіванкою для союзників по НАТО».

А втім, вони не приховували подиву й щодо ставлення президента США до них. CNN розповів: «Хоча в публічних заявах для преси Трамп знову озвучував і свої претензії на Гренландію, і дорікав Іспанії за відмову надати бази для кампанії проти Ірану, однак за лаштунками він був значно стриманішим».

За даними телеканалу, ні про Гренландію, ні про Іспанію за круглим столом в Анкарі американський лідер не згадував, як не погрожував і вивести Сполучені Штати з Альянсу. Тож НАТО наразі встояло.

ПОЗИЦІЯ ПОЛЬЩІ

На полях саміту НАТО Володимир Зеленський провів зустріч із Каролем Навроцьким, президентом Республіки Польща (РП), яка тривала близько години. Він указав, що необхідно підтримувати канали діалогу у стосунках між сусідами, хоча «останнім часом навколо польсько-українських відносин було багато напруженості. «Проте це, безумовно, не змінює того факту, що й для України, і для Польщі РФ залишається головною загрозою. Ми однаково дивимося на загрози нашій незалежності. Це не змінюється», — акцентував Навроцький.

Однак, за його словами, упродовж годинної зустрічі на саміті НАТО не вдалося розв'язати конфлікту, що

вчергове спалахнув на тлі спільної історичної пам'яті України й РП. «Та ми й не приходили з очікуванням, що всі ці питання вдасться розв'язати одразу», — визнав польський президент.

Він наголосив, що для нього питання Української повстанської армії та її символіки «не підлягає обговоренню і Польща сподівається на розуміння з боку України». «Ми вважаємо, що прапор бандерівського руху в контексті майбутнього України в ЄС несе багато негативних асоціацій і символів», — додав польський лідер. Це формулювання прозвучало значно обережніше, ніж його попередні висловлювання. «Я дуже задоволений цією зустріччю. Як завжди з президентом Зеленським, вона була конструктивною», — підсумував він.

Президент України прокоментував зустріч так: «Загроза в нас одна і спільна: це Росія. І дуже важливо зберігати взаєморозуміння, підтримку та діяти об'єднано. Нашим країнам потрібні лише сильні стосунки. Домовилися продовжити діалог». «Дякую президентам Польщі та України за те, що під час саміту НАТО в Анкарі вони так наполегливо намагалися розв'язати проблему, яку самі ж створили», — прокоментував Радослав Сікорський, міністр закордонних справ РП.

ГОП - ЛЯ

Реджеп Таїп Ердоган, президент Туреччини, під час саміту НАТО подарував Антонію Кошті, главі Європейської ради, та Урсулі фон дер Ляєн, президентів Європейської комісії, гравіювані пістолети з бойовими набоями. Один із посадовців звернув увагу на те, що церемоніальні пістолети преміумкласу, імовірно, не залишатимуться в особистому користуванні лідерів ЄС, оскільки порушують суворі обмеження щодо вартості подарунків. Згодом стало відомо, що Кір Стармер, прем'єр-міністр Великої Британії, та Роб Єттен також отримали такі подарунки. Вони повідомили, що планують залишити пістолети в Туреччині для списання, щоби потім перевезти їх додому згідно із законодавством.

КНДР БАГАТІЄ, А РФ БІДНІЄ

Замість готових нафтопродуктів експортують просто сиру нафту

■ Євген Клен

Пекін запропонував Москві співпрацю у сфері баражувальних боєприпасів, протиповітряної оборони та штучного інтелекту. За інформацією Deutsche Welle, керівництво Кітайської Народної Республіки (КНР) прагне, щоб Російська Федерація (РФ) тестувала ці технології в Україні й передала результати.

БУМ У КНДР

Своєю чергою Корейська Народно-Демократична Республіка (КНДР) стала одним із найважливіших іноземних постачальників військової техніки для РФ, забезпечуючи від 25 % до 40 % потреб Москви в артилерійських боєприпасах у війні проти України. Головне управління розвідки Міністерства оборони України заявило, що масштаби та регулярність постачання свідчать про те, що військово-технічна співпраця між Пхеньямом і Москвою стала системою. За оцінкою відомства, КНДР нині посідає ключову позицію серед іноземних постачальників зброї та військової техніки РФ, передаючи від чверти до двох п'ятих артилерійських боєприпасів, які використовують російські війська.

Із червня 2023 року РФ отримала від Північної Кореї понад 100 балістичних ракет КН-23 і КН-24 разом із пусковими установками. Щонайменше 80 із цих ракет уже використали. Перше зафіксоване застосування північнокорейських балістичних ракет відбулося 29 грудня 2023-го, коли одна ракета впала в поле в Запорізькій області України. Ці ракети знову використали 2 січня 2024 року під час масованого удару по Харкову, у результаті якого загинуло двоє людей і 62 отримали поранення. Натомість КНДР відправила більше ніж 15 тис. військовослужбовців на російську лінію фронту, приблизно третина з них загинула або отримала поранення.

Пхеньян також відвантажив понад 600 артилерійських систем різних типів і калібрів, зокрема, 170-мм самохідні артиле-

рійські установки М-1989 «Коксан», 240-мм реактивні системи залпового вогню М-1991, 107-мм реактивні системи залпового вогню «Тип 63», самохідні протитанкові ракетні комплекси, 122-мм буксировані гармати Д-74 та 140-мм міномети «Тип 76».

Оборонна промисловість Північної Кореї здатна виробляти від одного до двох мільйонів артилерійських снарядів на рік, із мінімальною щомісячною виробничою потужністю від 30 тис. до 50 тис. одиниць. Значна частина цієї продукції може потрапити до РФ, якщо ухвалить відповідне політичне рішення.

Продаж зброї Москві приніс Пхеньяну мільярди доларів прибутку. Важливо, що ці продажі допомогли забезпечити постачання енергоносіїв і будівельних матеріалів, дозволивши Кім Чен Ину, північнокорейському диктатору, розпочати загальнонаціональний будівельний бум і розширити постачання енергоносіїв попри санкції Організації Об'єднаних Націй.

Відтак 2024-го північнокорейська економіка зросла майже на 4 % і продовжує зростати. Це найшвидші темпи зростання за вісім років, а супутникові знімки демонструють, що вночі країна втричі яскравіша, ніж п'ять літ тому, особливо в промислових районах.

Нове економічне зростання змінило повсякденне життя, особливо у Пхеньяні. У столиці запровадили оплату за допомогою QR-кодів, з'явилися китайські електромобілі, відкрилися зоомагазини й ігрові кафе. Торік у Пхеньяні збудували близько 10 тис. нових будинків, а Кім заявив, що все змінилось докорінно.

ЗАНЕПАД РФ

Тим часом Кремль не може забезпечити паливом навіть Москву, яка поглинає значну кількість ресурсів із регіонів. На автозаправних станціях (АЗС), як і

раніше, утворюються черги, але люди в них радше розчаровані, ніж розгнівані. Багато з них сподіваються на швидку зміну ситуації, коли вдасться «реорганізувати постачання палива». Як повідомила Бі-бі-сі, усе це зробило війну ближчою до російського народу, ніж раніше. Агенція зазначила, що в суспільстві нині досить поширена тривога, але чи виллється вона в політичний тиск на режим Путіна, щоб змусити його до реальних мирних перемовин? «У Києві на це, безумовно, сподіваються, розраховуючи на те, що пересічні росіяни настільки розлютяться, що закличуть свого лідера покласти край війні», — йдеться в повідомленні.

Путін і його радники також знають, що дефіцит впливає на громадську думку. Як заходи проти дії РФ намагається налагодити імпорт, субсидує ціни, щоби пом'якшити їхнє зростання, а також дозволила продавати бензин низької якості.

Журналісти оприлюднили дані кількох соціологічних центрів, які аналізують громадську думку.

Так, опитуван

Левада-центру засвідчило, що рейтинг підтримки Путіна впав приблизно до 74 %. А кількість росіян, які вважають, що країна рухається в правильному напрямку, скоротилася до 52 %. За даними американського Інституту Геллапа, росіяни налаштовані більш песимістично щодо стану своєї економіки, ніж будь-коли за останні 20 літ: 60 % респондентів констатували, що економічні умови погіршуються.

Державний Російський центр досліджень громадської думки поінформував, що за тиждень довіра до Путіна впала на 3,4 відсоткового пункту, до 73 %.

Відтак Кремль запровадив заборону на експорт дизельного пального й розпочав постачання нафтопродуктів зі закордону. Про це оголосив Олександр Новак, віцепрем'єр РФ. За його словами, попит на паливо в Росії зріс на третину, що призвело до додаткового навантаження на АЗС. Урядовець запевнив, що «ситуацію з паливом частково вдалося стабілізувати, однак вона наразі залишається непростою».

Серед заходів, які російська влада застосовує для стабілізації ринку, він назвав перенесення частини ремонтів нафтопереробних заводів (НПЗ) на пізніші терміни та залучення додаткових потужностей. Також великі нафтові компанії взяли пріоритетно постачати паливо в регіони, де працюють головні незалежні АЗС.

Водночас Андрій Нікітін, міністр транспорту РФ, переконував, що його відомство робить усе можливе для постачання пального на Кримський півострів. За його даними, вантажівки, які перевозять паливо, пропускають через пункти пропуску «зеленим коридором». Уряд о-

вещь також визнав зниження звичного запасу пального у цивільній авіації РФ, але вважає ситуацію контрольованою.

СИРА НАФТА ЗАМІСТЬ БЕНЗИНУ

Та через ураження НПЗ РФ тепер намагається максимально збільшити експорт сирої нафти, завантаженої на танкери. Однак через нестачу замовлень танкери стоять на якорі, чекаючи розвантаження. Bloomberg стверджує, що обсяг російської нафти, завантаженої на танкери в морі, повернувся до максимумів, які спостерігали на початку 2026-го. А постачання російської сирої нафти морем майже не змінилися — 4,21 млн барелів на день. Це лише на 10 тис. барелів менше, ніж найвищий показник від початку повномасштабного вторгнення російських військ до України. Але тоді близько 600 тис. барелів на день постачали на НПЗ у Європі трубопроводами. Агенція зауважила, що стрімке зростання експорту російської сирої нафти не відповідає замовленням, через що її значні обсяги залишаються в морі.

Українські атаки змушують відправляти на експорт нафту, яку неможливо переробити в РФ. Це збільшує експортні постачання, навіть попри падіння видобутку. Згідно з даними Організації країн-експортерів нафти, у червні ц. р. Росія видобувала 8,93 млн барелів нафти на день. Це приблизно на 830 тис. барелів менше за цільовий показник РФ за угодою з групою виробників.

При цьому російська сира нафта розвантажується довше, ніж раніше. Зокрема, п'ять танкерів, повних нафти марки Urals, зараз стоять на якорі біля середземноморського узбережжя Єгипту. Ще п'ять зупинилися на архіпелазі Ріау, на схід від Сінгапуру.

А партії нафти сортів «Сокол» і «Сахалін Бленд» із Далекого Сходу РФ можуть тижнями чекати на перевантаження з танкерів-човників на океанські кораблі. Деякі танкери з флагманською нафтою ESPO також тижнями простоюють після завантаження біля головного тихоокеанського порту Козьміно. За оцінками Bloomberg, через ці затримки обсяг російської нафти в морі загалом зріс приблизно до 135 млн барелів.

Кім Чен Ін

ПУТІН ГОТУЄТЬСЯ, ЄВРОПА ТАКОЖ

■ Петро Йосип

Організатори щорічної конференції виробників та операторів дронів у Російській Федерації (РФ) під назвою «Дронниця» заявили, що однією з головних цілей цьогорічної зустрічі стане підготовка до великої війни з НАТО. Конференція відбудеться наприкінці серпня ц. р. у Великому Новгороді.

На попередніх конференціях розглядали питання покращення навчання російських операторів безпілотних літальних апаратів (БПЛА), формування бойових підрозділів БПЛА та стратегії виправлення помилок у використанні дронів російськими військовими. Київ не раз застерігав, що інші європейські країни можуть стати об'єктами нападу РФ. Андрій Коваленко, керівник Центру протидії дезінформації при Раді національної безпеки й оборони України, зазначив, що хоча в Москві зараз немає ресурсів для повномасштабної війни проти Європи, та не можна відкидати, що до 2028 року вони можуть з'явитися. Це стане можливим, якщо в РФ проведуть мобілізацію. Відтак нещодавні військові навчання у Великій Британії відпрацьовували реакцію НАТО на вторгнення Москви до країн Балтії 2030 року.

ПОЛЬЩА

Вашингтон офіційно попереджає Варшаву, що РФ здійснить атаку на Республіку Польща (РП) уже найближчими місяцями. Називають такі варіанти подій: удар БПЛА по критичній інфраструктурі (наприклад, по електростанціях) або імітація ударів авіацією, щоби перевірити системи протиповітряної оборони.

Дональд Туск, прем'єр-міністр РП, відзначив, що його країна готується до різних сценаріїв. Він припустив, що найближчі місяці можуть виявитися критичними. «Ця стурбованість особливо відчувається в країнах Балтії», — сказав глава польського уряду. А втім, за його словами, Польща не буде боятися. «Готуємося до різних ситуацій, але ігнорувати їх не можемо. Ми обізнані про

загрози, зокрема й завдяки інформації від наших союзників», — додав він і зауважив, що загроза для країн НАТО з боку РФ стане реальністю не через роки, а в кілька найближчих місяців.

Своєю чергою Радослав Сікорський, міністр закордонних справ РП, вважає, що останні заяви Кремля можуть свідчити про підготовку до провокації «під фальшивим прапором». Подібна тактика є частиною воєнної доктрини Москви. «Путін сказав, що якщо Росія зазнає нападу з боку країни НАТО, то буде змушена відповісти. Диктатори зазвичай повідомлять нам, що мають намір робити. Багато політиків помиляється, не сприймаючи це серйозно», — наголосив він.

Дипломат акцентував на тому, що протягом багатьох років Путін заявляв, що вважає Україну «штучною державою». Проте всі розрахунки диктатора перед нападом «пішли шкереберть, але він цього ще не усвідомив». Водночас Сікорський запевнив, що в країнах НАТО ніхто не планує жодних наступальних дій проти РФ. На його думку, найкращий спосіб уникнути конфлікту — чітко дати Москві зрозуміти, що «ми знаємо, що вони планують», аби могли відмовитися від своїх планів. «Диктаторам зазвичай оточення не каже правди про те, наскільки серйозні проблеми їхньої країни», — додав глава польської дипломатії.

КРАЇНИ БАЛТІЇ

Латвійська розвідка переконує, що Москва готується до воєнних провокацій проти країн Балтії або РП. Естонія, Латвія та Литва уже розробляють евакуацію 400 тис. осіб на випадок нападу РФ. Країни Балтії вже давно попереджають своїх партнерів по НАТО про потенційну російську агресію. Усе через нещодавні кібератаки, дезінформаційні кампанії та порушення їхнього повітряного простору російськими винищувачами й БПЛА. Хоча Кремль заперечує будь-які наміри нападу на НАТО, ці три країни, які раніше були анексовані

Москвою, подвоїли свої витрати на оборону після повномасштабного вторгнення РФ до України.

Едгарс Рінкевичс, президент Латвії, не виключає ескалації РФ проти країн НАТО й вважає, що в разі загрози з боку РФ мусить бути належна відповідь Альянсу: «Маємо бути готовими. Не можна виключати жодних варіантів. Необхідно висловити дуже, дуже коротке й вагоме послання: якщо РФ кине виклик НАТО, Альянс відповість належним чином».

Латвійський лідер також каже, що нині в РФ немає можливості здійснити повномасштабне вторгнення до якоїсь країни НАТО, оскільки Москва не має для цього військ. А на запитання журналістів, чи зможе Європа замінити американський контингент після його скорочення, відповів, що для нарощування таких можливостей потрібні гроші, час та інвестиції в персонал і обладнання. «Зараз Сполучені Штати є незамінними в обороні Європи та в тому, щоб робити НАТО успішним як альянс», — резюмував він і підкреслив, що досягти миру в Україні неможливо без Європи, а членство України у Європейському Союзі відповідає інтересам безпеки всього континенту.

Водночас Європа поспішає виконати укладену торік угоду НАТО про збільшення витрат на оборону до 3,5 % валового внутрішнього продукту (ВВП) до 2035 року. Європейські країни-члени Альянсу прагнуть відновити свої збройні сили, щоби протистояти потенційному нападу з боку РФ навіть без підтримки США. Країни, які вже майже досягли цільового показника витрат на оборону в 3,5 % від ВВП, — це переважно ті, що відчувають найбільшу загрозу з боку РФ: країни Балтії та РП.

ІНШІ

Готуватися до третьої світової війни закликали й громадян Федеративної Республіки Німеччина (ФРН). Міністр оборони цієї країни заявив про необхідність зробити запаси їжі, води й усього потрібного для надзвичайних ситуацій. Та в Берліна є і безглузді розтрата. Приміром, там скасували програму суднобудування вартістю 10 млрд EUR, оскільки вона відставала від графіка, а витрати зросли до 18 млрд EUR. Таким чином, 2,3 млрд EUR витратили на фрегати, які військово-морський флот так і не отримає.

Британська компанія BAE Systems збільшує свої виробничі потужності в п'ять-шість разів. А Фінляндія різко скоротила витрати на охорону здоров'я та соціальні послуги на користь оборонних потреб.

В американському Інституті вивчення війни вважають, що РФ наразі не планує повномасштабного воєнного вторгнення до країн НАТО, але проводить масштабну таємну кампанію в «сірій зоні». Таким чином Москва вже готується до тривалої конфронтації з Європою.

Аналітики вказали, що впродовж останніх років РФ брала

участь у різноманітних відкритих і прихованих атаках на держави НАТО, серед яких диверсійні місії, радіоелектронні перешкоди, глушіння GPS-сигналів і підпали.

Москва різко посилила ці атаки на країни НАТО починаючи від осені 2025 року. Зокрема, найпомітнішим фактором стали випадки вторгнення дронів у повітряний простір держав Альянсу. Така схема систематичної організованої діяльності свідчить про те, що РФ уступила у фазу підготовки. «Кремль, імовірно, використовував кораблі «тіньового флоту», що діють у міжнародних водах, для здійснення вторгнень дронів до повітряного простору НАТО, використовуючи їх як платформи для запуску та відновлення. Міжнародний інститут стратегічних досліджень (Велика Британія) зафіксував 144 інциденти польотів російських дронів над 13 державами НАТО й Ірландією в період від серпня

2024-го до лютого 2026 року, зокрема, над військовими і підводними базами у Сполученому Королівстві та Франції.

Едгарс Рінкевичс

АНТИУКРАЇНЬСЬКА ІСТЕРІЯ В РП

■ Олег Садовий

Минулого тижня у Варшаві провели «Волинський марш», на який зібралося близько 500 учасників. Організатори заявляли, що марш був присвячений ушануванню пам'яті польських громадян, які загинули на Волині.

На акції лунали заяви, що Варшава має припинити допомогу Україні, що війна РФ проти України не стосується Республіки Польща (РП), а російська загроза — винятково українська проблема. Організатором виступила ультраправа партія «Конфедерація корони польської», яку вважають проросійською силою, що плекає антиукраїнські настрої.

Натомість пам'ять жертв Волинської трагедії у Варшаві вшанували представники українських і польських громадських організацій. Під час церемонії учасники поклали квіти до меморіалу на Жолібожі й оголосили хвилину мовчання. Ініціатором заходу виступило Об'єднання українців у Польщі (ОУП). До вшанування долучилися представники фонду «Український дім», ініціативи «Євромайдан-Варшава», Клубу католицької інтелігенції, фундації Stocznia, фундації «Освіта для демократії» і Фонду ім. Стефана Баторія.

Мирослав Скірка, голова ОУП, наголосив, що присутні прийшли віддати шану

дітям, жінкам і чоловікам, убитим під час тих трагічних подій. «Люди роблять землю нелюдською в ім'я своїх нібито правд і нібито прав. Ми засуджуємо це уявне право безправ'я, ненависті й зла. Засуджуємо кожну згоду на ненависть та її ескалацію, адже надто часто вона закінчується аушвіцями, волинями, сагринями і явожнами», — сказав він і додав, що немає «винних» і «невинних» жертв, оскільки кожна людина заслуговує на життя і повагу, а кожне втрачене життя є поразкою людяності.

Тим часом деякі польські політики взялися відправляти гуманітарну допомогу російській (!) армії. Кшиштоф Толвінський, лідер проросійської партії Front, записав на білоруському підприємстві відео з військовими аптечками, підписаними: «Призначено російським солдатам в окопах». Він також закликав інших поляків приєднатися до цієї ініціативи, бо рашисти нібито «проливають кров за праву справу». «Ми бажаємо хлопцям у шанцях, російським солдатам, щоб їм не довелося скористати-

Мирослав Скірка

ся цією нашою допомогою. Але якщо раптом щось станеться, вони завжди можуть розраховувати на нас», — запевнив політик.

Антиукраїнській настрої вже виходять на вулиці. Так, у місті Бельсько-Бяла один чоловік ображав українських дітей в автобусі. Спершу просто репетував, а потім став чіплятися до однієї з дівчаток. «Цих виродків виростили за наші гроші. Забирайся звідси до біса і повертайся до України», — горлав чоловік.

Його швидко затримала польська поліція. «Будь-який прояв агресії отримає рішучу відповідь держави. Нехай це стане застереженням для всіх, хто сіє ненависть: ви не залишитесь безкарними», — заявив Марцін Кервінський, міністр внутрішніх справ РП.

Відтак 54-річному чоловікові, який чіплявся з образами до неповнолітніх українок, висунули офіційні звинувачення. Про це повідомила Малгожата Мось-Браховська, речниця окружної прокуратури Бельсько-Бяли. За її словами, підозрюваному висунули звинувачення у вчиненні злочину за ст. 257

(образу на ґрунті національної приналежності) Кримінального кодексу РП. За це передбачено покарання у вигляді позбавлення волі на термін до трьох років.

Речниця поінформувала, що до підозрюваного застосували поліцейний нагляд і заборонили контактувати з потерпілими. «Чоловік зізнався у скоєнні інкримінованих йому дій і надав вичерпні пояснення. З огляду на попередній характер провадження та насамперед інтереси потерпілих ми не розголошуємо зміст цих пояснень», — указала вона. Слідчі також допитали обох 11-річних дівчаток. «Вони розповіли про перебіг подій. Єдине, що можемо сказати, — це те, що будь-які провокаційні чи вульгарні дії з їхнього боку виключені», — відмітила Мось-Браховська.

Своєю чергою українка Анастасія Снісаренко-Єрдиковська розказала про принизливу перевірку на лєтовіщі Варшави. Її доньку Поліну під час контролю в аеропорту ім. Шопена змусили роздягнутися до шортів і бюстгалтера. У соціальних мережах та-

Учасники церемонії поклали квіти до меморіалу на Жолібожі

кож повідомили про схожі випадки. Цього разу офіційних коментарів від польської сторони не прозвучало.

А в Лодзі стався просто курйозний випадок — поляк побив поляка, бо прийняв його за українця. Нападник двічі вгатив чоловіка по голові, після чого став волати, що тому «не місце в Польщі». Згодом з'ясувалося, що потерпілий є громадянином РП. Із переломами носа та щелепи він потрапив до шпиталю.

Тож Влодзімеж Чаржастий, спікер польського Сейму, заявив, що в РП розпочалося справжнє полювання на українців, і звинуватив у розпалюванні ненависті польських політиків, зокрема президента Кароля Навроцького. «Спершу з'являються слова ненависті, потім побиття, а далі — ніж і смерть», — констатував депутат. А Андрій Сибіга, міністр закордонних справ України, закликав окремих польських політиків припинити нагнітання ненависті до України й українців, що негативно впливає на антиукраїнські настрої в польському суспільстві.

■ Іван Заторський

Кремль снує свої агресивні плани також проти Румунії та Молдови. Нещодавно Бухарест оголосив генерального консула Російської Федерації (РФ) у Констанці персоною нон ґрата, а саме російське консульство у місті закрито.

Таке рішення ухвалили після інциденту з російським безпілотним літальним апаратом (БПЛА), який упав на багатоквартирний будинок у Галаці. Про це заявив Нікушор Дан, президент Румунії. Він наголосив, що йдеться саме про російський безпілотник «Герань-2», який вилетів із території РФ. А також

Румунсько-молдовський фронт

уточнив, що той був частиною групи зі 43 російських дронів, однак лише один із них досяг території Румунії. Окремо румунський президент розкритикував політиків і лідерів думок у Румунії, які намагаються виправдати Москву після цього інциденту. «Тепер румунські громадяни можуть побачити, хто є прозахідним, а хто лише імітує прозахідні настрої», — додав він. Глава держави також подякував партнерам із Європейського Союзу (ЄС) і НАТО за солідарність.

Тим часом на звалищі в с. Порумбени Кріулянського району Молдови виявили тонни пластикових і медичних відходів, і серед

них — велику кількість водійських посвідчень, виданих владою Румунії. Фахівці Інспекторату з охорони навколишнього середовища виїхали на місце, щоб з'ясувати обставини події та оцінити можливу шкоду навколишньому середовищу. Виявлені на звалищі документи передадуть компетентним органам для подальшої перевірки.

А нещодавно зафіксували падіння і вибух російського БПЛА неподалік від с. Копанки в Каушанському районі Молдови, що майже за 30 км від українського кордону. У Генеральному інспектораті поліції повідомили, що знайшли об'єкт,

схожий на дрон, який після падіння вибухнув. «Цей новий інцидент є серйозним і неприпустимим порушенням повітряного простору Молдови й учергове підтверджує, що загарбницька війна РФ проти України створює прямі загрози для безпеки наших громадян і всього регіону», — зазначили в молдовському оборонному відомстві.

Відтак Євросоюз погодив виділення Молдові 120 млн EUR для зміцнення системи протиповітряної оборони (ППО). Фінансування нададуть через Європейський фонд миру. У Раді ЄС відзначили, що ці кошти допоможуть молдовській армії підвищити

свої можливості й краще захищати цивільних від потенційних загроз.

Рішення ухвалили на тлі нестабільної ситуації в регіоні та постійних російських ракетних ударів по Україні. В унії наголосили, що війна продемонструвала важливість сучасних систем ППО не лише для України, а й для інших європейських держав. Новий пакет стане найбільшим за весь час оборонної співпраці між ЄС і Молдовою. Після його затвердження загальний обсяг підтримки Кишинева сягне 317 млн EUR. Раніше Євросоюз уже передавав Молдові військове обладнання, транспорт, засоби зв'язку та радіолокаційні системи для зміцнення обороноздатності країни.

ВІЙНА НА ВИСНАЖЕННЯ

РФ змінює характер війни та виснажує Київ комбінованими ударами

■ Мирослава Бізикадзе

Російська Федерація (РФ) змінює характер війни. Якщо ще рік тому головною метою була енергетична інфраструктура й окремі військові об'єкти, то тепер дедалі очевидніше простежується інша стратегія — систематичне виснаження української столиці постійними комбінованими ударами.

Руслан Марцінків, міський голова Івано-Франківська, заявив, що після Києва наступною ціллю російського терору може стати Галичина. Він закликав реагувати на тривоги й прогнозує, що у вересні-жовтні ц. р. можуть активізуватися провокації з білоруського боку. «Тож маємо два завдання. Перше — підготувати інфраструктуру до зими, котельні добудувати. І друге — допомогти протиповітряній обороні (ППО) захистити місто», — наголосив мер. А поки російська армія майже щодня завдає масованих ударів по Києву й інших українських містах, у Європі дедалі гучніше звучить питання про межі можливостей союзників.

НЕ НЕБАЖАННЯ, А НЕМОЖЛИВОСТІ

Заява міністра оборони Нідерландів про те, що країна практично вичерпала можливості подальшого постачання військової допомоги Україні, стала ще одним сигналом: війна вступає у фазу, коли вирішальним фактором стають уже не політичні декларації, а реальні виробничі потужності оборонної промисловості.

Слова представників уряду Нідерландів про вичерпані можливості постачання зброї Україні багато хто сприйняв як сигнал про згортання підтримки України. Насправді ж зміст заяви значно складніший. Амстердам залишається одним із найбільших донорів військової допомоги серед європейських країн. Саме Нідерланди брали участь у формуванні міжнародної коаліції винищувачів F-16, фінансували закупівлю боеприпасів, передавали системи ППО, бронетехніку, артилерію та ракети.

Однак у будь-якої армії запаси обмежені. Знач-

ну частину техніки вже передали Україні, а нове виробництво не встигає компенсувати витрати. Це проблема не лише Нідерландів. Подібні заяви останнім часом лунали й від інших європейських держав, які визнають: склади, заповнені після завершення «холодної війни», практично порожні.

Фактично такими є наслідки багаторічного скорочення оборонних бюджетів. Протягом десятиліть більшість країн НАТО виходила з припущення, що масштабна війна на континенті малоімовірна. У результаті виробничі лінії для виготовлення боеприпасів були скорочені, а стратегічні резерви — мінімізовані.

Повномасштабне вторгнення РФ докорінно змінило ситуацію, але розгорнути оборонну промисловість за кілька місяців неможливо. Будівництво нових підприємств, укладання контрактів, навчання персоналу та запуск серійного виробництва займають роки. Саме тому дедалі частіше європейські політики говорять не про небажання допомагати Україні, а про фізичні межі власних ресурсів.

На цьому тлі Володимир Зеленський відзначив, що ракети до американських систем Patriot є не лише у Сполучених Штатів, а й у низки інших держав. Це фактично стало дипломатичним зверненням до союзників зі закликом активніше ділитися запасами ракет для ППО.

ЧОМУ САМЕ PATRIOT?

Формально комплекс Patriot є американською системою ППО. Проте протягом останніх десятиліть його закупило понад півтора десятка держав світу. Серед них — Німеччина, Нідерланди, Іспанія, Греція, Польща, Румунія, Швеція, Японія, Південна Корея, Ізраїль (частина систем уже виведена з експлуатації), Саудівська Аравія, Кувейт, Катар, Об'єднані Арабські Емірати тощо. Саме тому український президент звернувся не лише до Вашингтона, а до всіх власників Patriot.

Ідеться насамперед про ракети-перехоплювачі. Вартість однієї сучасної ракети РАС-3 може становити кілька мільйонів до-

ларів, а їхнє виробництво не встигає за темпами використання. РФ дедалі активніше застосовує балістичні ракети, проти яких Patriot залишається одним із найефективніших засобів захисту.

Попри тривожні заяви окремих європейських урядів говорити про припинення військової підтримки України було б передчасно. Навпаки, країни Європейського Союзу (ЄС) поступово переходять від передачі запасів зі складів до довготривалого нарощування виробництва озброєнь.

За останні два роки європейські оборонні компанії суттєво збільшили випуск артилерійських боеприпасів, ракет, бронетехніки та систем протиповітряної оборони. Концерни Rheinmetall, MBDA, KNDS, Saab, Nammo й інші інвестують мільярди євро у нові виробничі лінії. Та ці програми потребують часу. Якщо виготовлення артилерійських снарядів можна масштабувати протягом кількох місяців, то виробництво сучасних зенітних ракет і складних систем ППО займає значно довше часу.

Відтак найближчі місяці залишаються критичними. Україна потребує не лише нових комплексів Patriot, IRIS-T чи SAMP/T, а й стабільного постачання ракет до вже наявних систем. Михайло Самусь, український військовий експерт, не раз підкреслював, що головною проблемою є не кількість пускових установок, а достатній запас боеприпасів для їхнього використання. Аналогічної думки тримається і Сергій Згурець, директор інформаційно-консалтингової компанії Defense Express: сучасна війна дедалі більше перетворюється на змагання оборонних промисловостей, а не лише армій.

Американський аналітик Майкл Кофман також зазначив, що здатність України утримувати ефективну ППО безпосередньо залежить від безперервності постачання дорогих ракет-перехоплювачів. Саме цей ресурс Кремль намагається виснажити масованими комбінованими атаками.

АТАКА НА СТОЛИЦЮ

Заява Нідерландів, слова Володимира Зеленського про ракети для Patriot, масовані удари по Києву та попередження Руслана Марцінківського складаються в єдину картину. Війна дедалі дужче перетворюється на боротьбу промислових, економічних і технологічних можливостей. Якщо 2022-го ключовим питанням було, чи готовий Захід допомагати Україні, то тепер головне питання звучить інакше: чи здатен він підтримувати такий рівень допомоги роками.

Москва чудово розуміє цю зміну. Саме тому намагається одночасно виснажувати українську ППО, тиснути на цивільне населення масованими ударами та спонукати західні суспільства сумніватися в доцільності подальших поставок зброї.

Останні тижні продемонстрували нову тактику Кремля. Масовані комбіновані атаки безпілотними літальними апаратами й балістичними ракетами дедалі частіше спрямовуються саме на Київ. Причин для цього кілька. По-перше, столиця залишається головним політичним центром країни. Удари по ній мають не лише воєнний, а й психологічний ефект. Кремль прагне показати українцям і міжнародним партнерам, що навіть найзахищеніше місто країни перебуває під загрозою.

По-друге, РФ намагається виснажити українську систему ППО. Для переходу до перехоплення балістичних ці-

лей використовують саме комплекси Patriot, дефіцит ракет до яких дедалі гостріше відчувається не лише в Україні, а й серед союзників. По-третє, Москва прагне змусити Україну розосереджувати системи ППО між різними регіонами. Чим більше напрямків потрібно прикривати, тим складніше забезпечити гарантований захист кожного великого міста.

Однак поки що ця стратегія не дала Кремлю бажаного результату. Попри складнощі союзники України продовжують шукати нові механізми підтримки, збільшують виробництво озброєнь і координують передачу систем ППО. Заяви окремих країн про обмежені можливості свідчать не про втому від України, а про необхідність переходу до нової моделі організації безпеки, у якій військова промисловість стане таким самим важливим елементом оборони, як і армія на полі бою.

Україна ж входить у період, коли вирішальне значення матимуть не лише мужність військових і стійкість суспільства, а й здатність партнерів забезпечити безперервне постачання сучасних систем ППО та боеприпасів до них. Саме від цього залежатиме, чи зможе держава й надалі захищати свої міста від масованого повітряного терору, який РФ перетворила на один із головних інструментів цієї війни.

Руслан Марцінків

У НАТО ЗНАЙШЛИ СПОСІБ ЗУПИНИТИ РФ

■ Business Insider

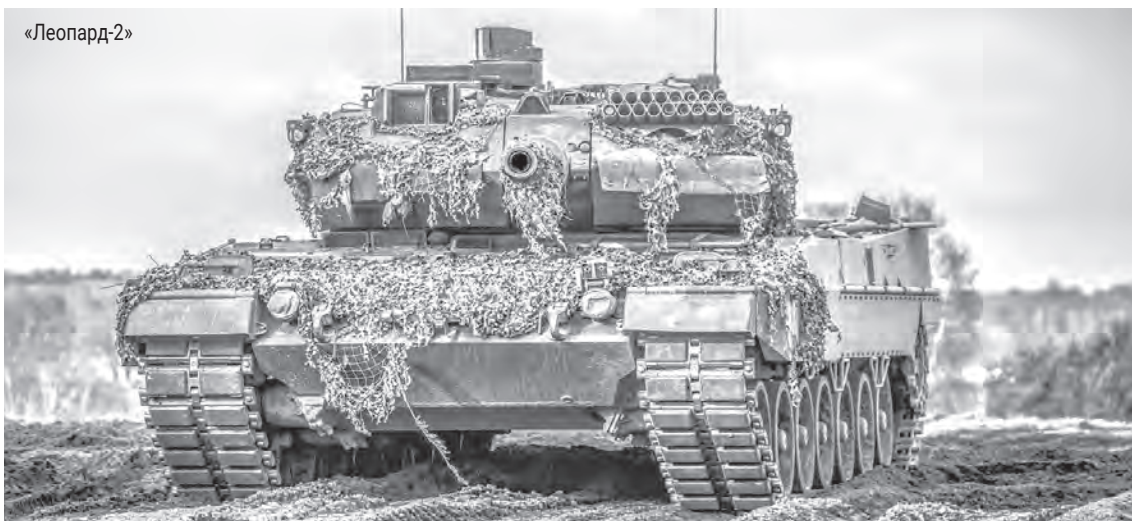
Уздовж східного флангу НАТО військовий альянс не покладатиметься лише на танки, винищувачі та війська. Він створює розгалужену мережу цифрового бойового простору, що складається з тисяч датчиків, дронів, супутників і систем штучного інтелекту (ШІ). Як відзначає Business Insider, метою цього є якомога раніше виявити атаку на країни-союзниці та зупинити нападника, перш ніж той зможе проникнути глибше на територію Альянсу.

Така концепція отримала назву «Ініціатива стимування на східному фланзі» (EFDI). У документах чітко визначено лише одного потенційного супротивника — Російську Федерацію (РФ). «Ініціатива покликана не лише нівелювати перевагу РФ у чисельності та динаміці — великій кількості військ і швидкому просуванні, а й відвернути Москву від самого задуму нападу. НАТО називає цей принцип стримування шляхом унеможливлення. Очікується, що він ґрунтуватиметься на системах від Palantir та інших провідних західних оборонних підрядників», — пояснює видання.

Нова стратегія передбачає створення мережі, якою керуватиме ШІ, для виявлення та ураження цілей — подібно до потужної мережі, яку РФ розбудувала під час війни проти України. Проте це лише початок набагато масштабніших змін, у межах яких безпілотні системи, як-от ударні дрони та дистанційно керовані кулеметні турелі, стануть першою ланкою оборони НАТО.

Відомо, що впродовж десятиліть НАТО спиралося на принцип стримування шляхом покарання. Ідея полягала в тому, що якщо РФ атакує територію Альянсу, танки, артилерія,

«Леопард-2»

винищувачі та сухопутні війська відіб'ють напад, а згодом відвоюють утрачені території. «Ці звичайні військові сили залишатимуться основою оборони НАТО. Танки «Леопард-2» і М1 «Абрамс», ракетні установки HIMARS, артилерія та винищувачі F-35 і надалі відіграватимуть важливу роль», — запевнили в публікації.

Проте новим є додатковий рівень оборони, мета якого — виявлення, затримання та зіткнення із противником до того, як звичайні сухопутні сили НАТО вступлять із ним у контакт, завдяки чому ці сили збережуть свою бойову потужність та будуть залучені лише у вирі-

шальний момент. «EFDI не замінює танки, артилерію, винищувачі чи солдатів. Вона призначена для того, щоб допомогти зберегти їхню бойову потужність і надати командирам більше часу й переваги в прийнятті рішень», — заявив майор Метт Блубо, речник Збройних сил США у Європі й Африці.

Також у документах НАТО часто згадують поняття Kill Web. Цей термін описує тісно пов'язану цифрову мережу. Якщо один вузол виходить із ладу, інші негайно перебирають на себе його функції. «До цих вузлів належать супутники на орбіті, розвідувальні дрони, радіолокаційні системи, наземні датчики,

камери та засоби електронного спостереження. Вкупі вони безперервно збирають інформацію про активність уздовж східного флангу НАТО», — вказує Business Insider.

Там додали, що війна в Україні стала основою для формування нової концепції. НАТО враховує досвід, який був отриманий українськими бійцями на полі бою. «Зокрема, тисячі недорогих дронів, робототехнічних систем і датчиків покликані доповнити традиційну зброю та нівелювати переваги РФ у чисельності й динаміці — її здатність задіяти велику кількість військ і швидко просуватися вперед», — підсумовують журналісти.

Рекордна спека забрала життя понад 10 тис. людей

■ Reuters

Під час аномальної спеки на заході Європи наприкінці червня у 27 європейських країнах було зареєстровано більш ніж 10 тис. раптових смертей.

Як повідомляє Reuters, майже 9 тис. із них — це люди віком понад 65 років. Екстремальна спека може спричиняти тепловий удар, а також погіршувати перебіг серцево-судинних і респіраторних захворювань, тому люди похилого віку перебувають у групі найбільшого ризику.

Лассе Вестергор, головний лікар данського інституту Statens Serum Institut, заявив, що такий високий рівень надмірної смертності для цієї пори року є незвичайним і, найімовірніше, пов'язаний саме з екстремальною спекою.

Рекордні температури було зафіксовано у Франції, Іспанії, Великій Британії та низці інших країн. За даними бельгійського інституту громадського здоров'я Sciensano, показники смертності в цій країні виявилися найвищими серед усіх хвиль спеки з початку спостережень 2000-го. А тепер на Європу суне нова пекельна спека.

Пекін показав гіперзвукову ракету DF-17

■ Defense News

Китайська балістична ракета «Дун Фен-17», імовірно, існує вже понад десять років, непомітно поповнюючи арсенал Народно-визвольної армії (НВА) Китаю все сучаснішою зброєю. Про це пише Defense News. За словами аналітиків, у червні ц. р. її раптово вперше показали в офіційних китайських засобах масової інформації, назвавши одним із найпотужніших військових активів Пекіна.

Експерти вважають, що така трансляція є відповіддю на військові навчання інших країн в Азійсько-Тихоокеанському регіоні й має на меті попередити американські збройні сили про те, що ракети, більше відомі під кодовою назвою DF-17, можуть завдати значної шкоди в разі будь-якої війни з Піднебесною. «Відеозапис може бути політичним сигналом або м'яким засобом стримування, оскільки від DF-17 дуже складно захиститися, особливо великим наземним цілям. Це серйозна

загроза для авіаносців та інших десантних кораблів», — пояснив Александр Хуан, керівник Ради зі стратегічних досліджень і військових ігор у Тайбеї.

Такі ракети середньої дальності оснащені гіперзвуковим планерувальним корпусом, завдяки чому вони можуть літати на низьких висотах у непередбачуваних напрямках. «Поява інформації про DF-17 збігається за часом із триваючими під керівництвом США військово-морськими навчаннями Rim of the Pacific (RIMPAC) 2026 біля Гаваїв та американсько-японськими навчаннями наприкінці червня», — уточнює Defense News.

Автор зазначив, що інші навчання були жорсткими й суворими, націленими на можливі дії Китаю. «Демонструючи ракети DF-17 після навчань RIMPAC, Пекін прагне показати, що ці ракети здатні уникнути перехоплення та одночасно завдати «ударів насичення». Цей сигнал має підкреслити зростаючу впевненість НВА у своїй здатності долати регіональні системи протиракетної оборони

й ускладнити оперативне планування будь-яких військових противників», — наголосив Чень Іфань, доцент кафедри дипломатії та міжнародних відносин Тайванського університету Тамкан.

Крім того, агенція CGTN розповіла, що ракети можуть використовувати без стаціонарних пускових установок і за будь-яких погодних умов. «Скоординовані залпові пуски значно підвищують ефективність ударів і безпеку на полі бою, демонструючи досягнення китайців у сфері військових технологій», — відмічає видання.

Водночас американський аналітичний центр описує DF-17 як ракети завдовжки 11 м із дальністю лету від 1,8 тис. до 2,5 тис. км. За його інформацією, вони можуть нести як звичайні, так і ядерні боєголовки. «Як один із головних стратегічних активів НВА, ракета DF-17, імовірно, призначається для найважливіших сценаріїв, як-от іноземна воєнна інтервенція, тобто підтримка незалежності Тайваню», — заявив науковець.

«ПЕКЕЛЬНІ САНКЦІЇ» ВИЯВИЛИСЯ КУЦИМИ

Пропозиції Ліндсі Грема трохи обчімхали його колеги-республіканці

■ Євген Клен

Після смерті сенатора Ліндсі Грема законопроект про масштабні санкції проти Російської Федерації (РФ) здобув новий імпульс: Білий дім готовий підтримати документ. Про це повідомив CNN із посиланням на представника адміністрації президента США. А рішення Дональда Трампа може суттєво прискорити просування законопроекту, над яким сенатор працював протягом кількох років разом із демократом Річардом Блюменталем.

СПАДЩИНА СЕНАТОРА

Джон Тун, лідер республіканської більшості в Сенаті, наголосив, що саме цей законопроект був для Ліндсі Грема одним із найважливіших досягнень останніх років і може стати його політичною спадщиною. Своєю чергою сенатор Блюменталь зазначив, що планує обговорити з керівництвом Сенату завершення роботи над документом, а також пошук нового республіканського співавтора законопроекту після смерті сенатора Грема. Цей пакет санкцій відкриє господарю Овального кабінету шлях до введення високих мит на імпорт із країн, які купують російську нафту, уран і природний газ, із метою подальшого ослаблення Москви на тлі її війни з Україною.

Відтак група сенаторів від обох партій закликала якнайшвидше винести на голосування законопроект про нові санкції проти РФ. Вони також заявили, що не підтримують нові положення, які раніше пропонував президент. Сенатори відзначили, що законопроект уже погоджений із Білим домом, має широку двопартійну підтримку й не потребує перегляду. За їхніми словами, цей документ став результатом майже дворічних перемовин і містить складні технічні механізми санкцій, тому відкривати його для нових поправок недоцільно.

Майк Джонсон, спікер Палати представників, також позитивно висловився про згаданий документ: «Ми давно підтримуємо законопроект про санкції проти Росії, і переважна більшість республіканців це робить. Сенат і Білий дім розробили формулу, яка, на їхню думку, спрацює, і ми раді її опрацювати».

Таким чином законодавці відповіли на заяву американського лідера, який раніше припустив, що до законопроекту можна додати санкції, пов'язані з Іраном або терористичною організацією «Хезболла». Річард Блюменталь заявив, що американський президент підтримує законопроект, однак ухвалити його необхідно в теперішньому вигляді. «Якщо адміністрація хоче запропонувати окремі законодавчі ініціативи щодо Ірану чи «Хезболли», можемо розглянути їх окремо», — сказав він.

ОНОВЛЕНА ВЕРСІЯ

На думку сенатора, законопроект має стати відповіддю на російські атаки проти цивільного населення України, а будь-яке зволікання означає нові жертви. Інші ж сенатори виразили впевненість, що документ ухвалить ще до серпневої перерви. Вони відмітили, що Джон Тун готовий винести його на голосування, щойно підтвердять наявність необхідної кількості голосів. А така підтримка законопроекту, очевидно, уже є.

Документ передбачає жорсткі санкції проти РФ, її компаній, олігархів і посередників, а також вторинні санкції і мита щодо найбільших покупців російської нафти й газу. Проте під час перемовин із Білим домом сенатори значно звузили сферу його застосування. Якщо перша редакція передбачала можливість запровадження мит щодо більш як 60 країн, то тепер документ зосереджується лише на п'ятих основних імпортерах нафти та п'ятих імпортерах природного газу, частина з яких збігається. Також законопроект запровадить вужчі механізми винят-

ків зі санкцій і розширить повноваження торгового представника США щодо визначення конкретних тарифних ставок.

Проте врешті Сенат представив пом'якшену версію законопроекту про «пекельні санкції». Оновлений документ, що отримав підтримку як республіканців, так і демократів, передбачає використання санкцій і тарифних заходів для тиску на РФ і країни, що продовжують закуповувати російську нафту й газ.

Порівнюючи з початковою версією документа,

унесеною у квітні 2025 року, новий варіант пом'якшує передбачені мита для покупців російських енергоносіїв. Зокрема, замість запропонованого раніше універсального тарифу у 500 % оновлена редакція передбачає можливість запровадження мит до 100 % для п'яти найбільших покупців російської нафти та природного газу.

ЗМІНА ПІДХОДУ

За даними помічників сенаторів, до переліку найбільших покупців російської нафти входять Китай, Індія, Словаччина, Угорщина й Азербайджан. Водночас найбільшими імпортерами російського природного газу є Китай, Франція, Японія, Угорщина та Бельгія.

Оновлена редакція законопроекту також передбачає винятки для країн, які закуповують менше як

15 % російського природного газу

та вживають заходів для скорочення такої залежності. Серед держав, на які

може поширюватися цей виняток, називають Японію, Францію, Угорщину та Бельгію. Крім того, оновлена версія також містить положення, яке дозволяє президенту відмовитися від застосування санкцій, якщо він уважатиме це таким, що відповідає національним інтересам США.

Олексій Мельник, керівник програм зовнішньої політики та міжнародної безпеки українського Центру Разумкова, пояснив, що заяви Дональда Трампа та представників його адміністрації свідчать про зміну американського підходу до війни РФ проти України. За його словами, оцінювати заяви потрібно з урахуванням того, що позиція американського лідера може змінюватися залежно від обставин. «Оцінки завжди треба супроводжувати зауваженням «станом на зараз». Тому станом на зараз виглядає так, що Сполучені Штати є посередником, прихильним до України, — констатував експерт. — Заяви, виголошені останнім часом, свідчать про певну переоцінку підходів, які застосовували раніше. Це було б дуже бажаним для України, з огляду на важливість закінчення цього конфлікту й умови, на яких він має завершитися, насамперед для американських національних інтересів».

Водночас він зауважив, що говорити про швидкий початок змістовних перемовин між Україною та РФ поки що не доводиться. «Попри те, що Дональд Трамп також доволі чітко зазначив, що саме має відбутися для того, щоб змусити Путіна сісти за стіл перемовин, реальних перспектив для цього немає», — резюмував фахівець.

Ліндсі Грем

ГОП-ЛЯ

Кожен восьмий молодий американець позитивно ставиться до терористичної організації ХАМАС. Згідно з даними Pew Research Center, 13 % американців віком від 18 до 29 років висловили позитивне ставлення до неї. Серед старших вікових груп симпатія до бойовиків суттєво нижча: 11 % серед людей 30—49 літ і 6 % серед 50—64-річних. Найвищу підтримку ХАМАСу серед релігійних груп зафіксували серед

американських мусульман — 44 %. Це на сім відсоткових пунктів більше, ніж 2024-го. Водночас найнижчою залишається прихильність серед євреїв (2 %) і білих євангельських протестантів (4 %). Серед демократів 13 % респондентів позитивно ставляться до ХАМАСу проти 6 % серед республіканців. При цьому кожен шостий молодий демократ (18—29 років) симпатизує бойовикам, тоді як серед молодих республіканців

цей показник становить один до дев'яти. Порівнюючи з 2022 роком, частка респондентів, які негативно оцінюють народ Ізраїлю, зросла із 25 % до 42 %, а рівень загальної прихильності впав із 67 % до 52 %. Загалом американці віком до 30 літ частіше підтримують палестинців (58 %), ніж ізраїльтян (32 %). Також 72 % молодих демократів дотримуються пропалестинських поглядів, а 26 % — проізраїльських.

ПОВТОРЕННЯ СЦЕНАРІЮ 50-ЛІТНЬОЇ ДАВНИНИ

■ Артур Левченко

Трапилася в історії колишньої червоної імперії одна п'ятирічка, ставлення до якої стало особливим, — «п'ятирічка пишних похоронів». Це був період, коли «зацементована» партійно-господарська еліта, що незмінно правила Радянським Союзом з другої половини 1960-х рр., на початку 1980-х просто й логічно закінчувала свій шлях природним способом.

Головними учасниками цього шоу, яке ще називали «перегонами на лафетах», були, звісно, фактичні керівники держави — генеральні секретарі панівної партії. Їх за той час померло троє: Леонід Брежнєв (1982), Юрій Андропов (1984) і Костянтин Черненко (1985). Зачисляють до цього списку й головного ідеолога режиму Михайла Суслова, а також міністра оборони Дмитра Устинова. Та почалося все трохи раніше — 1980 року зі смерті Олексія Косигіна, голови Ради міністрів СРСР, якого поховали на головному комуністичному цвинтарі імперії — у некрополі біля Кремлівської стіни.

До чого увесь цей нібито непотрібний історичний екскурс? Річ у тім, що теперішній кремлівський

режим є дуже схожим на той. Початок ми побачили 26 червня ц. р., коли в Москві помер Сергій Іванов, колишній міністр оборони, колишній керівник Адміністрації президента, колишній перший віцепрем'єр РФ.

2007-го в Росії відбулася остання до сьогодні справжня передвиборча боротьба. Тільки відбулася вона не у звичному для цивілізованого світу форматі. Два претенденти на крісло президента, яке тоді Путін мав віддати хоча б на чотири роки, вели боротьбу за право стати офіційним спадкоємцем. Одним із цих кандидатів був саме Іванов.

І до певного моменту він уважався головним претендентом на те, щоб успадкувати «престол». Хоча б тому, що був пов'язаний із Путіним роботою ще в КДБ СРСР, а потім і у Федеральній службі безпеки (ФСБ) Російської Федерації (РФ). І він настільки увірував у свою перемогу, що став поводитися як справжній майбутній президент Росії. Та Іванов програв «перегони» Дмитру Медведеву.

Відтак зірка Сергія Іванова стала заходити. Залишаючись членом Ради безпеки, він отримував призначення на несуттєві посади — голова ради директорів Ростелекому,

керівник опікунської ради Російського військово-історичного товариства. У лютому ц. р., уже хворого, Іванова нарешті викреслили з Ради безпеки. Він навіть формально випав зі системи.

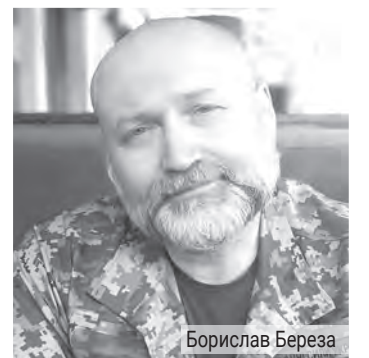
Іванову було 73 роки. Валентині Матвієнко, голові Ради федерації, — 77; Сергію Шойгу, ексміністру оборони, а тепер секретарю Ради безпеки РФ — 71; Андрію Білоусову, теперішньому міністру оборони, — 67; Олександрову Бортникову, директору ФСБ, — 74; Сергію Лаврову, міністру закордонних справ, — 76; Сергію Наришкіну, директору Служби зовнішньої розвідки, — 71; Миколі Патрушеву, помічнику диктатора, — 74. Самому Путіну — 73. Тож В'ячеслав Володін, спікер Державної думи, у свої 62 роки на цьому тлі виглядає ледь не «молодою зміною».

Володар Кремля усього цього не може не помічати, яким би божевільним не здавався. Вочевидь, смерть Іванова дасть старт другій «п'ятирічці пишних похоронів», що донесе до диктатора близькість і його власного фіналу. Та навіть поява другої дати в біографії Путіна ще нічого не означає. Імперія опинилася в такому стані, що її треба терміново ремонтувати.

Королівські примхи знищують демократичне майбутнє

■ Юрій Луценко

Що робить самодержець, якщо на голову падають лихі новини? Якщо твій міністр оборони не хоче оплачувати гостродефіцитні міни 120 калібру, бо йому цікавіше оплачувати вироби своїх фірм. Тому вже зроблені міни вивозять на склади, де в них вціляє російська ракета.

Борислав Береза

Якщо вся країна обговорює, як твій улюблений керівник Державного бюро розслідувань отримав рішення суду про заборону антикорупційним організаціям розголошувати інформацію про 143 об'єкти нерухомості, придбані його братом. Якщо чинний офіцер розвідки організував замах на засновника кол-центрів аж у Монако. А потім з колегою порішив виконавицю.

У такі прикрі дні самодержці шукають крайнього. Здебільшого того, хто забагато базикає. Раніше для зняття стресу королі без вагань рубали балакунам голови. Останнім часом це стало немодним. За образу королівської собаки в Таїланді місцевому блогеру 2015-го «впаяли» 37 років. Та Зеленський не може діяти такими неоригінальними методами. Тож запроваджує санкції.

Цього разу крайнім став Борислав Береза, український громадянин, ветеран війни, блогер. Тепер президент України заборонив йому коментувати: «заходження іноземних невійськових суден і військових кора-

блів до територіального моря України, її внутрішніх вод, портів та повітряних суден до повітряного простору України або здійснення посадки на території України». Також указом глави держави Бориславу Березі не дозволяють брати участь у приватизації і анулювали офіційні візити, засідання, перемовини з питань укладення договорів чи угод тощо.

Про причини цього указу традиційно не повідомляють. Нагадаємо, що іспанський король Карл III 1767-го таємним указом вигнав усіх єзуїтів із країни. Він не пояснював причин вигнання, стала відомою лише фраза: «За надзвичайно вагомими причинами, які я залишаю у своїй королівській свідомості».

Можна було б посміятися про кімнату сміху чи голого короля. Якби цього дня у Європейському парламенті не відбувалися дебати стосовно Доповіді щодо України, у якій констатували відсутність реформ, необхідних для вступу до Європейського Союзу. Тепер до цього додаються ще й утиски свободи слова. Королівські примхи коштують українцям демократичного майбутнього, за яке віддавали і віддають своє життя українські герої.

За беззаконням утрачаємо державу

■ Юрій Касьянов

Коли в незаконний спосіб проводять несправедливу мобілізацію і розлючений натовп відповідає на це також незаконно й несправедливо щодо військових, то незаконні дії «ветеранської спільноти» аж ніяк не сприяють вирішенню проблем мобілізації. Беру ветеранську спільноту в лапки, бо є різні спільноти, ветерани, і різні думки — хтось підтримує такі дії, а хтось ні. Не варто говорити за всіх.

Уважаю розпалювання ворожнечі між тими, хто вже у війську, і тими, хто ще ні, небезпечним для держави. Потрібно вимагати від української влади змін у політиці мобілізації, а не намагатися незаконними діями протистояти іншим незаконним діям. Забагато беззаконня і з боку територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки, і з боку громадян, і з боку політично заангажованих та організованих ветеранів. За цим усім беззаконням уже не видно держави. А ми її втрачаємо.

АКЦІЇ НА ПІДТРИМКУ УКРАЇНИ

■ Олег Садовий

У місті Гленв'ю (штат Іллінойс) українці й американці пройшли маршем на підтримку України.

Марш, у якому також узяв участь Костянтин Ворона, генеральний консул України в Чикаго, організували Стефанія Сондей, Зоряна Подольна, Наталя

Баранчан та інші представники громади.

Уздовж маршруту параду учасників зустрічали вигуками підтримки й оплесками. До маршу також долучилося четверо українських ветеранів — попри серйозні поранення, яких вони зазнали, захищаючи Україну.

А в центрі Чикаго українці провели символічну акцію, щоб нагадати світові

про ціну російської агресії. Про це повідомив Світовий конгрес українців.

Учасники демонстрації лягли на землю, вшановуючи пам'ять мирних українців, чия життя уривається щодня через російські атаки. Вони також нагадали, що поки світ живе звичним життям, українські родини постійно опиняються під жорстокими атаками.

Виставки українських митців

■ Дзвінка Сагайдак

У штаті Вайомінг за підтримки Посольства України в США відбулася виставка робіт української художниці Олесі Трофименко, яка ознайомила місцеву аудиторію з українською культурою та сучасним мистецтвом. Вона відома унікальною авторською технікою, що поєднує традиційну українську вишивку з живописом. У своїх роботах мисткиня осмислює українську культурну спадщину через сучасну художню мову.

Після повномасштабного вторгнення РФ до України, щоби передати реалії війни, художниця звернулася до сюрреалізму.

Її символічні й емоційно насичені роботи розповідають історії про стійкість, втрати та надію.

Центральним образом інсталяції стало «Дерево життя» — універсальний символ оновлення, сили й перемоги світла над темрявою. В українському дипломатичному представництві зазначили, що виставка у Вайомінгу стала ще одним кроком у популяризації української культури на американському Заході. Нагадаємо, що 2022 року дім моди Dior запросив Олесю створити художнє оформлення показу колекції Fall-Winter.

А в Українському домі у Вашингтоні (округ Колумбія) 24 липня відбудеться виставка «Левкаси Миколи Журавля: вечір зустрічі з

художником» за участю цього українського митця. «Це чудова нагода особисто познайомитися з Миколою Журавлем, поставити йому запитання, оглянути виставку з його точки зору та поспілкуватися про прекрасне українське мистецтво у затишній атмосфері», — вказали організатори.

В Ukraine House описують Журавля як справжнього майстра традиційної техніки іконопису — левкасу, який по-своєму інтерпретує цей стародавній метод, розвиваючи самобутній художній стиль, що вирізняється автентичністю та вражаючою оригінальністю. Виставка робіт митця відкриється в Українському домі о 17.00 за місцевим часом.

Інсталяція, присвячена викраденим дітям

■ Софія Калина

Інсталяція Bring Kids Back із 20 тис. плюшевих ведмедиків, присвячена викраденим росіянами українським дітям, прибула до міста Бейкерсфілда (штат Каліфорнія). Кожен ведмедик символізує українську дитину, викрадену від початку повномасштабної війни проти України.

За словами Міри Рубін, президента некомерційної організації Shield of Freedom, інсталяція має на меті привернути увагу до проблеми, про яку багато людей не знає. Вона зазначила, що Shield of Freedom надає допомогу людям в Україні, водночас підкресливши, що проблема розлучення дітей із їхніми родинами залишається практично невідомою громадськості: «Це жахливий воєнний злочин, і багато людей про це не знає. Тому сподіваємося, що завдяки цій інсталяції ми донесемо до людей інформацію про те, що це відбувається, і вони щось із цим зроблять».

А Ірина Шифман, співзасновниця проекту Globe 4 Ukraine, нагадала, що інсталяція Bring Kids Back уперше з'явилася у квітні у столиці США, після чого її перемістили до Центральної долини. «Сьогодні ідеологічна обробка, викрадення та мілітаризація українських дітей — це дуже важливе питання, яке є не лише гуманітарною трагедією, а й глобальною загрозою для демократії», — зауважила вона.

Жінка наголосила, що організатори інсталяції хотіли привернути увагу до цієї проблеми в усьому світі. А також висловила

сподівання, що родини незабаром об'єднаються зі своїми дітьми. «Ми повинні повернути цих дітей, бо ці сім'ї зараз дуже страждають», — сказала діячка.

Bring Kids Back також побувала в Сакраменто, столиці штату Каліфорнія. Про це повідомило Генеральне консульство України в Сан-Франциско. Організатором заходу виступила спільнота The Sunflower Society.

Дмитро Кушнерук, генеральний консул України, акцентував на тому, що повномасштабне вторгнення Російської Федерації (РФ) до України мало «катастрофічні наслідки» для українських дітей. «Кремль продовжує злочинну практику примусового переміщення і незаконної депортації українських дітей, роблячи все можливе, щоби перешкодити їхньому поверненню та воз'єднанню з родинами», — констатував він.

У генеральному консульстві відзначили, що повернення кожної української дитини додому залишається одним із найнагальніших гуманітарних пріоритетів України й питанням справедливості, яке вимагає постійної уваги та дій міжнародної спільноти.

УКРАЇНЦІВ В РП ПОЗБАВИЛИ ВАЖЛИВОЇ ДОПОМОГИ

■ Петро Йосип

1 липня в Республіці Польща (РП) набули чинності нові обмеження щодо державної допомоги українським біженцям, які проживають у центрах колективного розміщення. Варшава припинила фінансувати перебування мешканців таких закладів.

Це стало черговим етапом згортання спеціальної підтримки громадян України. Перший пакет змін запровадив ще 5 березня ц. р. після ухвалення так званого закону про згортання допомоги, що обмежив низку соціальних виплат. До 1 липня державна підтримка в центрах колективного розміщення поширювалася майже на 11 тис. осіб, половину з яких становили діти.

Відтепер право на безплатне проживання втратили, зокрема, українські матері з дітьми віком понад один рік, а також літні люди, які отримують польську пенсію, навіть якщо її обсяг становить лише кілька десятків або сотень злотих.

У Міністерстві внутрішніх справ та адміністрації РП пояснили, що більшість громадян України вже працює, тому спеціальну форму підтримки вирішили поступово скасувати. Водночас безплатне проживання і надалі гарантуватимуть людям з інвалідністю, вагітним жінкам, пенсіоне-

рам без польської пенсії та без родини в Польщі, а також деяким іншим категоріям.

Проте нові правила загнали у скрутне становище багатьох самотніх матерів. Зокрема, одна з мешканок центру, яка очікує на народження сьомої дитини, сама збереже право на безплатне проживання, а от шестеро її дітей уже ні. «Це трохи дивно, але ми нічого не можемо із цим вдіяти», — зауважила жінка.

За оцінками керівників центрів колективного розміщення, через ці зміни близько 40 % мешканців цих закладів будуть змушені покинути своє житло. Серед них — жінки, які працюють, але отримують мінімальну зарплату й не можуть дозволити собі оренду квартири.

Олександр Петриков, представник фонду «Український дім», попередив, що для частини людей нові витрати виявляться непосильними. За його словами, дехто може навіть опинитися на вулиці.

На ризик погіршення ситуації звернув увагу й Марцін Вьончек, уповноважений із прав людини РП, який уже звернувся з цього приводу до Міністерства сім'ї, праці та соціальної політики.

Але там запевнили, що найскладніші випадки розглядатимуть індивідуально. Агнешка Дзем'янович-Бонк, глава відомства, повідомила, що органи місцевого самоврядування вже отримали рекомендації щодо надання спеціальної фінансової допомоги сім'ям, діти яких утратили право на безплатне проживання.

Тим часом варшавська газета Rzeczpospolita на-

писала, що українці, які підлягають мобілізації, можуть утратити право на тимчасовий захист у країнах Європейського Союзу (ЄС). Нині Європейська комісія готує зміни до правил тимчасового захисту для українців. Якщо їх ухвалить, отримати цей статус зможуть лише ті громадяни України, які матимуть офіційне підтвердження, що не підлягають мобілізації. За даними видання, нові правила стосуватимуться як чоловіків, так і жінок. Водночас вони не вплинуть на українців, які вже мають тимчасовий захист у країнах ЄС.

Своєю чергою РП може посилити правила отримання громадянства, а Владислав Косіняк-Камиш, міністр оборони країни, закликав молодих українців повертатися додому, щоби поповнити лави Збройних сил України. Також, за його словами, це стосується і біженців, які, як він висловився, «пересуваються на розкішних автомобілях».

Польська влада також планує збільшити мінімальний термін проживання для отримання громадянства до восьми років, запровадити мовний іспит рівня B2 та підписання декларації про лояльність до польської держави.

Музей української діаспори отримав колекцію з Австрії

■ Андрій Підкуймуха

Музей української діаспори в Києві отримав у подарунок колекцію філателістичних артефактів з Австрії, зокрема, поштові картки, художні листівки та конверти.

Збірку із більш ніж ста предметів музею передав Юрій Костенко, який обіймав посаду Надзвичайного і Повноважного Посла України в Австрії у період 1992—1994 рр.

Основу колекції складає доробок Співки українських філателістів Австрії. Численні пам'ятні поштові картки, конверти, штемпелі та спеціальні випуски чорнодруків австрійської пошти охоплюють період від 1970-х рр. до сьогодення.

Серед переданих експонатів, зокрема, офіційний конверт (святоточна коверта) із маркою, присвячену Юрію-Францу Кульчицькому, герою битви під Віднем, а також власнику першої віденської кав'ярні й автору рецепта «кави по-віденськи». Оцифровані артефакти незабаром можна буде побачити на сайті Віртуального музею української діаспори.

■ Марко Стріха

Світовий конгрес українців (СКУ) звернувся до лідерів НАТО й урядів демократичних держав зі закликом невідкладно передати Україні додаткові системи протиповітряної оборони (ППО) через постійні криваві атаки Росії балістичними ракетами по цивільному населенню.

За повідомленням провідників, унаслідок нещодавнього нічного обстрілу Києва та інших регіонів України загинуло щонайменше 19 мирних жителів, а ще 77 отримали поранення різного ступеня тяжкості. У СКУ наголосили, що через неспроможність просунути на лінії фронту країна-агресор цілеспрямовано гатить по житлових масивах, лікарнях і критичній інфраструктурі з метою

Вимога терміново надати Україні системи ППО

Павло Грод

зламати волю українського народу до спротиву.

Реагуючи на цю трагедію, Павло Грод, президент СКУ, напередодні міжнародної зустрічі в Туреччині на найвищому рівні закликав партнерів до рішучих дій. «Союзники по НАТО тримають на своїх складах ракети-перехоплювачі та системи ППО, яких потребує Україна. Кожен день, коли вони їх притримують, українські цивільні ги-

нуть у власних домівках. Ми не дозволимо нашим урядам відвернутися», — заявив він.

Після саміту лідерів НАТО в Анкарі СКУ оголосив про термінову мобілізацію українських громадян у більш ніж 85 країнах світу, зокрема в 32 державах-членах Альянсу. Лідери діаспори закликали закордонне українство негайно звертатися до своїх урядів та обраних представників із вимогою надати Україні необхідні оборонні спроможності через пряму технічну допомогу або фінансування виробництва нових комплексів ППО. Від імені 25 млн українців за кордоном СКУ висловив глибокі співчуття родинам убитих і всім, хто постраждав від чергового акту російського терору.

Забута легенда України

■ Катерина Галущенко

Легендарна українська оперна співачка Лариса Руденко не захотіла, щоб глядачі запам'ятали її голос ослабленим, тому вирішила завершити роботу з музикою, хоча могла співати ще багато років. Співачка померла в січні 1981-го у віці 62 років.

Її поховали на Байковому кладовищі неподалік від церкви Вознесіння Господнього. На відміну від багатьох інших відомих діячів культури, місце поховання артистки не вражає розкішшю. Над могилою встановили стриманий вертикальний пам'ятник із темного каменю.

Лариса Руденко більш ніж 30 літ була провідною солісткою Київського театру опери та балету ім. Тараса Шевченка. Її мецо-сопрано вважали одним із найкращих в Україні, а виступи збирали переповнені зали не лише на Батьківщині, а й у Норвегії, Польщі, Швеції, Румунії, Югославії, на Кубі тощо.

Артистка наголошувала, що особливе місце у її творчості займали саме українські опери, адже прагнула, щоб українська музика звучала нарівні зі світовою класикою.

Попри всесоюзну популярність уникала публічності. Колеги згадували її як надзвичайно скромну людину, яка ніколи не розповідала про власні успіхи й не шукала зайвої уваги. Після вистав нерідко залишалася в театрі, аналізувала виконання та допомагала молодшим артистам удосконалювати майстерність.

Наприкінці 1970-х співачка прийняла непросте рішення завершити сценічну кар'єру. Вона свідомо пішла зі сцени, поки ще перебувала в чудовій вокальній формі, щоб шанувальники запам'ятали її найкращі виступи. Після цього цілковито присвятила себе викладацькій роботі в Київській консерваторії, де виховала не одне покоління майбутніх оперних співаків.

Род Стюарт підтримав Україну

■ Софія Калина

Після чергової масованої російської атаки на Київ британський рок-музикант Род Стюарт зі сцени у Стокгольмі (Швеція) звернувся до українців. Він присвятив свій гіт The Rhythm of My Heart українському народу та запевнив у його незмінній міжнародній підтримці.

Під час концерту промовляв до глядачів та українців, а згодом опублікував відео й емоційне послання у своїх соціальних мережах. За словами музиканта, уже кілька років поспіль він присвячує виконання The Rhythm of My Heart силі, мужності та стійкості українського народу. «Мое серце з народом України. Люди з усього світу й надалі стоять на вашому боці», — заявив співак.

Перед виконанням композиції він окремо звернувся до українських військових, громадян України та Володимира Зеленського. Наголосив, що захоплюється стійкістю українців і вірить у їхню боротьбу попри всі виклики. Після повномасштабного вторгнення РФ Род Стюарт не раз публічно підтримував Україну й регулярно присвячує свої виступи українцям.

СВІТОВА ПРЕМ'ЄРА «ЗАЛІЗНОЇ СОТНІ»

■ Оксана Горнятко

Світова прем'єра стрічки українського режисера Юлії Гонтарук «Залізна сотня» (To Die To Live) із величезним успіхом відбулася в межах 60-го Карловарського міжнародного кінофестивалю. Переповнена зала після перегляду довго не відпускала фільмувальну команду та головних героїв документальної стрічки.

Робота розкажує історію трьох українських добровольців, які 2014 року стали на захист України. Після двох років на фронті чоловіки намагалися повернутися до мирного життя, і тільки-но стало налагоджуватися, розпочалось повномасштабне вторгнення Російської Федерації (РФ) у лютому 2022 року, і Шахта, Танцюрист та

Гончар знову пішли воювати. Робота над стрічкою тривала майже 12 років. У своїй промові режисер висловила вдячність власній команді, протагоністам, які боронять країну, й усім захисникам, а також розповіла глядачам про останні російські атаки на мирні українські міста. «Хочу подякувати своїм героям за довіру, за те, що пустили

мене у власне життя та привідкрили мені свої світи. І хочу подякувати всім українцям, які живуть у цій війні й виборюють нашу свободу», — заявила вона й назвала героїв свого фільму «цілим зрізом добровольців». А також підкреслила, що поруч зі смертю особливо починаєш цінувати життя і проживати його.

■ Іванна Якимчук

Унаслідок однієї з російських атак було знищено центральний склад Denka Logistics, логістичного партнера видавництва BookChef. Через удар утрачено більшість накладу видавництва — близько 800 тис. книг.

«Це книги, над якими працювали автори, перекладачі, редактори, ілюстратори, дизайнери, дру-

Російський удар знищив склад BookChef

карні, менеджери, логісти. Це роки роботи великої кількості людей», — наголосили в BookChef.

На щастя, працівники складу внаслідок атаки не постраждали. У видавництві також повідомили, що тимчасово зупиняють усі акції з магазинами-партнерами, доки не стабілізується ситуація з додрукуван-

нями. «Тимчасово не можемо приймати, обробляти та відправляти замовлення у звичному режимі. Це може спричинити труднощі й затримки навіть із новими накладками книг. Просимо терпіння і розуміння — ми налагоджуємо логістику», — зазначив Олександр Кіпичов, CEO BookChef.

Канада візьме участь у «Євробаченні»

■ Ярослава Прадід

Канада офіційно долучилася до європейського пісенного конкурсу «Євробачення» і візьме участь у виступах 2027-го в Болгарії. Про це повідомили в пресслужбі Європейської мовної спілки (EBU).

Проект реалізовуватиме національний суспільний мовник CBC/Radio-Canada. «На 70-му пісенному конкурсі «Євробачення» у травні Канада увійшла до

трійки найкращих країн у голосуванні «Решта світу». Канадці також були серед найактивніших покупців квитків за межами Європи, багато з яких поїхало до Відня (Австрія), щоб відвідати півфінал та гранд-фінал», — указала пресслужба EBU.

Деталі щодо відбору канадського учасника мовник оголосить пізніше цього року. У пресслужбі EBU наголосили, що в Канаді є тісний зв'язок із «Євробаченням» і раніше вона мала своїх представників на ньому.

Зокрема, 1988 року на конкурсі перемогла Селін Діон, яка тоді представляла Швейцарію. Згодом у конкурсі брали участь також інші канадці — Наташа Сен-П'єр, яка представляла Францію 2001-го, та Ля Зарра, яка виступала за Францію 2023 року.

Канада стала першою новою країною на пісенному конкурсі за 11 літ. Востаннє до «Євробачення» 2015-го приєдналася Австралія. Наразі це дві неєвропейські країни на пісенному конкурсі.

ЧОРНОБИЛЬСЬКА МІЛЕДІ

■ Євген Гулюк

Літ XVI, Марія-Антуанетта, Жорж Дантон, Оноре Габріель Мірабо, Жан-Поль Марат, Максиміліан Робесп'єр, Наполеон Бонапарт... У цьому переліку мусить бути ще й гільйотина. Цей винахід для відтинання голів, названий на честь французького політика і лікаря, без перебільшення став одним із головних героїв революції у Франції наприкінці XVIII ст., що докорінно переписала сприйняття світу тогочасними людьми й дала старт багатьом явищам і процесам, що й сьогодні визначають наше життя.

30 червня 1794-го в Парижі відрубали голову Розалії Любомирській. На той момент їй було лише 25 років. Коротке життя молоді жінки, яка народилася в Чорнобилі під Києвом, обірвало гостре лезо французького правосуддя. Відтоді її ім'я так і залишається невідомим для більшості українців.

НА МАРГІНАЛІЯХ ІСТОРИЧНОГО НАРАТИВУ

Історію загалом, як і окремі події, з яких зіткана лінія нашого сприйняття минулого, можна сприймати по-різному. Як щось надзвичайно важливе, але доволі далеке й не завжди зрозуміле. Також можливе сприйняття минулого на рівні сюжетів і біографій конкретних людей — із їхніми емоціями, переживаннями та справжніми життєвими драмами. Тобто більш живе й людиноцентричне сприйняття. Акцентоване не на тенденціях і закономірностях, а на конкретному пережитому досвіді.

Другий рівень сприйняття більш доцільний у випадку, коли про подію вже й так багато написали і додати щось нове складно, адже воно сприйматиметься як банальність. Тож немає сенсу розпинатися про важливість Великої французької революції, яка почалася 1789-го, бо всі вже й так погодились, що це важлива подія. А от історія уродженки сучасних українських територій, якій події кінця XVIII ст. у Франції коштували життя, — захоплива, трагічна, романтична, а головне — правдива.

ЖІНКА УВІЧНИЛА ЖІНКУ

Це той рідкісний випадок, коли, попри коротку тривалість життя, людина не пішла на той світ «мовчазною». Через належність

Розалії Любомирської до аристократії про неї багато писали, писала і вона сама. Ще краще для нас сьогодні, що можна віднайти навіть її зображення. Чи не найвідоміший портрет молоді і вродливої Розалії написала теж жінка! Констанція Жевуська була знаною художницею свого часу. Вона походила з роду Любомирських, вийшла заміж за Северина Жевуського. Між іншим, власника Підгорецького палацу. 1811-го, на момент смерті чоловіка, Констанція Жевуська була власницею десяти міст і більш ніж сотні сіл. На відміну від багатьох майстрів епохи Відродження, не залежала від меценатів і могла цілковито присвятити себе творчості. Водночас підтримувала свого сина — Вацлава-Северина Жевуського, одного з найкolorитніших діячів свого часу.

Вдома він носив ко-

власне, графічний портрет Розалії Любомирської, датований 1780 роком. Ще є портрет Розалії Любомирської авторства Анни Раєцької, також знаної майстрині того часу. Щоправда, скандальніший, адже Любомирська на ньому має відвертий вигляд і оголені груди. Є кілька портретів Розалії Любомирської, і всі — авторства Раєцької. Зображали молоду Розалію і французькі майстри. Зокрема скульптор Жан-Андре Лебрен в образі римської богині полювання Діани. Розалія Любомирська була популярною, знаною своєю красою, дещо скандальною і епатажною, справжньою світською левицею того часу.

НЕВБЛАГАННА ВОЛЯ РОБЕСП'ЄРА

Розалія народилася в заможній і впливовій родині Ходкевичів. Її батько, Ян-Миколай Ходкевич, був важливою військовою і політичною особою. Брати і сестри Розалії отримали ґрунтовну освіту: вивчали іноземні мови, займалися музикою та мистецтвом, а згодом посіли гідне місце в суспільстві. Сама Розалія 1787 року вийшла заміж за київського каштеляна Олександра Любомирського. На момент весілля їй було 19 літ, чоловік був удвічі старший. У подружжя народилася донька, ще одна дитина померла в ранньому віці, що в ту

епоху не було рідкістю. Чоловіка Розалії сучасники характеризували як людину «достойну й розумну». Вона ж уважала його нудним і провінційним.

Більшість часу Розалія Любомирська проводила поза домом. Жила головню у Варшаві, багато мандрувала Європою. Мала славу найгарнішої жінки своїх днів. Часто бува-

дині згодом усе ж удалося знайти доньку Розалії та повернути її додому. Дитину вивезли до Швейцарії, а потім до Берліна, де вона возз'єдналася з батьком.

ЯБЛУКО ВІД ЯБЛУНІ

Олександра-Франциска Феофіла, донька Олександра і Розалії Любомирських, персону теж незвичайна. Якщо її матір народилася у Чорнобилі, то вона — у Києві. Після раптової та передчасної смерті Розалії Любомирської всі почали називати Розалією її доньку. Тому та увійшла в історію саме як Розалія. Спершу так оже Любомирська, а згодом — як Жевуська.

Виховувалася у Берліні, здобула гарну освіту, тому стала дружиною згаданого вище Вацлава Жевуського. Мала надзвичайно цікаве життя. Хоча шлюб її вдалим, як і життя простим, не назвеш. Чоловік нечасто бував удома і жив переважно в мандрах — проводив час як не в країнах Європи, то в пустелях Аравії. Бедуйнів, мабуть, знав і розумів краще, ніж дружину. Розалія ж тяжіла до життя у великих європейських містах, де володіла кількома салонами. Там приймала представників аристократії, листувалася з видатними історичними діячами. Особисто знала кількох імператорів. Також багато писала. Зокрема історичні романи. Залишила щоденник французькою мовою, який видали в трьох томах 1939-го в Римі, а також багату епістолярну спадщину, опис власної подорожі до Константинополя за 1836 рік.

Історій, як з Розалією Любомирською і її донькою Розалією Жевуською, насправді доволі багато. Живих, цікавих, емоційних, драматичних і незвичайних. Це ідеальний матеріал для написання книг і навіть екранізацій. Тут є все: Велика французька революція, гільйотина, суворопустеля, розкішні віденські салони, палац у Підгірцях і навіть Чорнобиль.

Дівчина з голубкою, алегоричний портрет Розалії Любомирської, автор Анна Раєцька

Портрет Розалії Любомирської, авторка Женев'єва Броссар де Больє

зацький одяг, наслідував козацькі звичаї, а значну частину життя провів у мандрах країнами Сходу.

Констанції Жевуській приписують не так багато творів мистецтва. Кілька малюнків, офорт із погруддям бородатого дідугана і,

та мистецтвом, а згодом посіли гідне місце в суспільстві. Сама Розалія 1787 року вийшла заміж за київського каштеляна Олександра Любомирського. На момент весілля їй було 19 літ, чоловік був удвічі старший. У подружжя народилася донька, ще одна дитина померла в ранньому віці, що в ту

ла в Парижі. Навіть при королівському дворі. Була знайома з Марією-Антуанеттою, королевою Франції, багатьма придворними особами. Коли розпочалась революція, Розалія втягнулась і в романтичну, і в політичну авантюру. Любовна історія серйозних наслідків не мала. Її захоплення Тадеушем Мостовським закінчилося нічим. Хоча саме за ним поїхала до Парижа напередодні революції і навіть мала намір піти до нього від чоловіка. Щодо політичної історії, то Любомирську звинуватили в антиреволюційній діяльності. Їй закидали співчуття королеві та публічне висловлювання цієї позиції. Серйозних доказів її провини не знайшли, але ж не дарма китайці бажають своїм опонентам жити в добу змін.

У листопаді 1793-го Розалію Любомирську заарештували разом із її малолітньою донькою. Її чоловік дізнався про це лише в березні 1794 року. А в червні 1794-го дружину стратили на гільйотині. Нібито вирок підписав особисто Максиміліан Робесп'єр. Усі спроби рідних і близьких людей врятувати її виявилися марними, невчасними. На щастя, ро-

Адміністрація солеварні

Хрест на місці аварійного шурфа

Пам'ятник жертвам Саліни і капличка для поминальних панахид

СОЛЯНА ШТОЛЬНЯ, ЩО СТАЛА БРАТСЬКОЮ МОГИЛОЮ

■ Оріся Шиян

Ворота колишньої Добромильської солеварні чимось нагадують вхід до концтабору Аушвіц. Схожість не лише зовнішня: 85 років тому там убили більш ніж 3 тис. політичних в'язнів, здебільшого українців і поляків. Протягом кількох століть у Саліні видобували сіль, а влітку 1941-го вона стала місцем одного з найстрашніших злочинів радянської влади, яка на місці масового вбивства влаштувала оздоровчий санаторій.

Біля Добромиля сіль видобували ще з XV ст. Найбільшого розквіту Саліна досягла за австрійської влади у XIX ст. У 1870–1880-х там діяли чотири копальні, працювало більше як 400 людей, на день видобували 140 центнерів соли, яку постачали далеко за межі Галичини. Солевар-

ня мала власну адміністрацію-ратушу, житлові будинки для керівництва, виробничі споруди та систему ставків для переробки солі. На території ще можна побачити залишки мурів, старих будівель і водойм, що нагадують про колишнє промислове життя.

Та саме шахта ім. Кароля зробила цю місцевість символом трагічної історії. У червні 1941 року, втікаючи від німецьких військ, радянська влада почала масові розстріли політичних в'язнів із довоколишніх тюрем. Спершу їх хотіли етапувати, бо вважали злісними ворогами, яких не можна відпускати на волю. Серед них було багато священників, учителів — інтелігенції, яка дбала про розвиток нації, плекала мову, культуру, релігію і боролася за самостійну державу. Проте німці наступали так стрімко, що в'язнів вирішили розстріляти.

До Саліни повели колони людей. Із Перемишльської тюрми вони йшли пішки близько 20 км у спекотний червень. За свідченнями очевидців, серед них були й діти, їх намагалися врятувати і сховати дорогою. В'язнів пильнувала озброєна охорона зі собаками. Місцевим жителям, які хотіли винести в'язням води, загрожувала смерть.

На території солеварні людей розстрілювали, а тіла скидали в соляну штольню. Очевидці згадують, що гул двигунів вантажівок, який глушив постріли й крики, було чути близько тижня. Злочинці сподівалися, що сіль швидко знищить сліди злочину.

Після приходу німців із шахти вдалося підняти близько тисячі тіл. Багатьох упізнали й перепоховали, але значна частина жертв так і залишилася невідомою. Їх поховали в братській могилі. Загалом дослідники говорять про

приблизно 3,5 тис. жертв Саліни. Скільки останків досі залишається під землею, невідомо.

Коли радянська влада повернулася, пам'ять про трагедію Саліни намагалися стерти. На території колишньої солеварні облаштували санаторій для хворих на туберкульоз, а каплицю, де також убивали людей, переобладнали на їдальню.

Братську могилу в Саліні не раз рівняли із землею. Місцеві жителі вночі відновлювали насип, але його знову руйнували. Згодом місце взяли під охорону, а згадувати про масові вбивства заборонили. Лише наприкінці 1980-х рр. почалося повернення пам'яті. Місцеві активісти розчищали територію шахти, узялися записувати свідчення очевидців і збирати документи. Велику роботу виконала добромильська поетеса Марія Прокопець, яка збила спогади свід-

ків і видала книгу «Дзвін Саліни». Тепер Саліна є меморіальним простором. Там установили пам'ятник, що відтворює людину, яка піднялася. Нагорі є терновий вінок як символ страждань. Щороку в останню неділю червня до Саліни проводять поминальний хід із Добромиля, учасники якого згадують останній шлях в'язнів. Процесія починається біля місця колишньої буцегарні навпроти ратуші, а завершується біля братської могили та меморіалу.

Нині територія Саліни спокійна, зелена й тиха. У червні тут пахнуть черешні, а навколо літає багато бджіл. Зарослі ставки, залишки мурів старої солеварні, ліс створюють відчуття затишку. І лише меморіал біля штольні нагадує, що це місце зберігає пам'ять про один із наймасовіших злочинів радянського режиму на Заході України.

Ушанування полеглих медиків

■ Зоряна Павлюк

10 липня Україна вдруге відзначала День вшанування полеглого медика. Ця дата слугує початком масштабної національної ініціативи «Посвіт пам'яті», що має на меті вшанувати сотні лікарів, медсестер і парамедиків, які віддали власні життя, рятуючи інших під час повномасштабної війни.

Ініціатива, започаткована командою відзнаки «Орден святого Пантелеймона», не лише вшановує подвиг медичних працівників, а й надає системну підтримку їхнім родинам. Національна ініціатива «Посвіт пам'яті» триватиме до 27 липня — Дня медичного працівника

та свята на честь великомученика Пантелеймона Цілителя, якого вважають покровителем лікарів.

О 14.00 10 липня Україна застигла в тиші. У медичних закладах її супроводжував символічний звук серцебиття, що зупиняється. До вшанування також долучилися екстрені служби: за можливості вмикали пробіскові маячки та звукові сигнали. У лікарнях та шпиталях установлювали символічні порожні крісла з медичним одягом і світлинами полеглих героїв.

Проект передбачає збір історій, біографій і свідчень про героїзм українських медиків, що стануть частиною національної пам'яті. Ініціатива також містить надання психологічної, соціальної та консультатив-

ної допомоги сім'ям полеглих медичних працівників.

Реалізація проекту відбувається за підтримки Міністерства охорони здоров'я України, яке наприкінці травня 2025 року підписало відповідний меморандум з «Орденем святого Пантелеймона». Крім меморіальних заходів, у медичних закладах країни планується встановлення пам'ятних знаків.

До вшанування пам'яті українських героїв долучаються представники духовенства, українська діаспора та міжнародні партнери. Мета міжнародної інформаційної кампанії — розповіді світові про самопожертву українських медиків, які працювали під постійними обстрілами, в операційних без світла та в

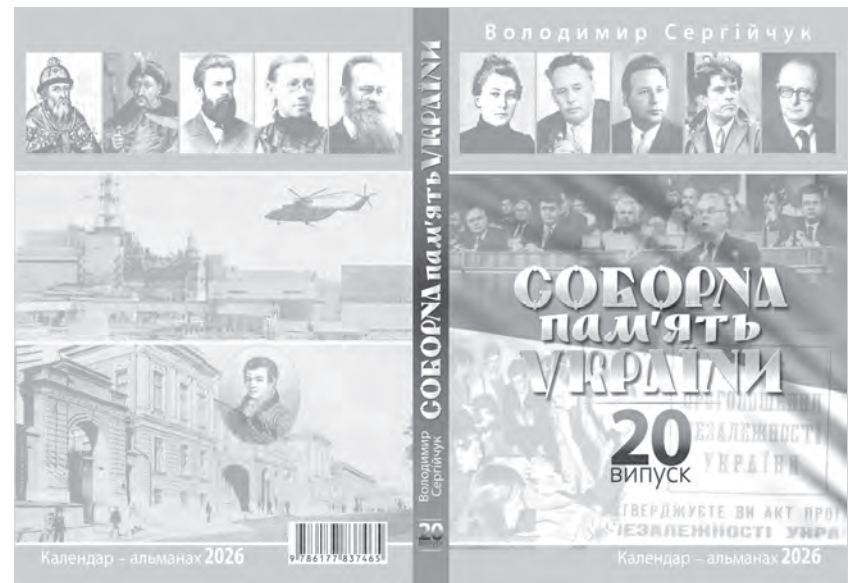
бомбосховищах. «У боротьбі за людські життя їх не зупиняло ніщо — зупинилися їхні серця», — наголосили організатори й закликали

українців приєднуватися до вшанування пам'яті тих, хто до останнього подиху залишався вірним професійному обов'язку.

Соборна пам'ять України

Календар-альманах 2026

ПРОДОВЖЕННЯ. ПОЧАТОК У № 12—13, 16—26, 28—29

Подаємо текст без змін за виданням: Сергійчук Володимир. Соборна пам'ять України. Календар-альманах. 2026. — Вишгород: ПП Сергійчук М. І., 2025.

ТРАВЕНЬ

1 ТРАВНЯ

160 років тому (1866) народився Ананій Гоминюк, український лірник. Дата смерті невідома.

3 ТРАВНЯ

120 років тому (1906) у Казані (тепер — Татарстан, РФ) народився Серафим Субботін, геофізик, академік АН УРСР. З 1944 р. працював в Україні, у 1960—76 роках — директор Інституту геофізики АН УРСР. Розробив методику гравіметричного картування залізрудних комплексів, котра була застосована при вирішенні проблеми Великого Кривого Рога. Помер 16 січня 1976 року.

4 ТРАВНЯ

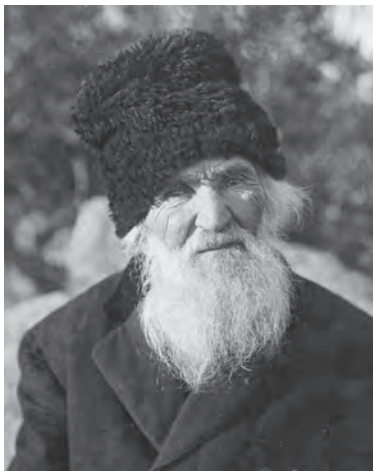
115 років тому (1911) народився Кирило Щолкін, видатний творець атомної техніки, тричі герой соціалістичної праці, юнацькі роки й навчання котрого пов'язані з Кримом. Помер 8 листопада 1968 року.

5 ТРАВНЯ

190 років тому (1836) у Чернівцях народився Сидір Воробкевич, письменник, композитор, редактор, культурний діяч, педагог, диригент. Написав близько ста мелодій на власні тексти («Над Прутом», «Якби була я зозулею», «Заграй ти, цигане

старий»), написав музику до поезій Т. Шевченка, І. Франка, М. Пашкевича, Ю. Федьковича. Був першим головою «Руського літературного товариства», ініціатором заснування журналу «Буковинська зоря», видавцем альманаху «Руська хата» (1877). Помер 19 вересня 1903 року в Чернівцях.

110 років тому (1916) помер перший поширювач української правди на американському континенті отець Агапій Гончаренко. Народився 31 серпня 1832 року в Кривині (тепер — Криве на Житомирщині).

95 років тому (1931) на Нижньому Поволжі вийшло друком перше число крайової україномовної газети «Шляхом Леніна».

90 років тому (1936) у родині українських переселенців до Казахстану народився Володимир Нечай, видатний організатор атомної промисловості, керівник Федерального ядерного центру Російської Федерації в Снежинську на Уралі. Покінчив життя самогубством в листопаді 1996 року з метою привернути увагу російських властей до проблем атомної науки й техніки.

6 ТРАВНЯ

150 років тому (1876) народився Юрій Давидов, музичний та громадський діяч, племінник П. Чай-

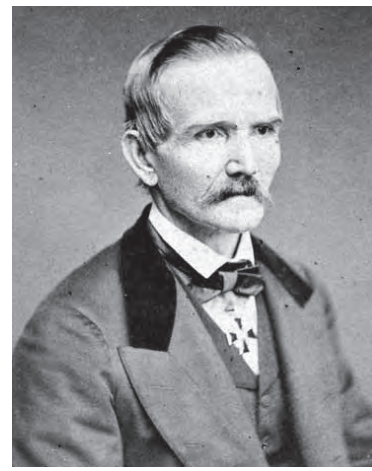
ковського. Один з ініціаторів заснування в Києві консерваторії (1913). У 1918 р. заснував товариство «Художній екран», брав участь у створенні в Києві кіностудії. Помер 16 травня 1965 року в Кліні Московської обл., де з 1945 працював головним дглядачем будинку-музею П. Чайковського.

45 років тому (1981) помер видатний український хореограф Василь Авраменко. Народився 22 березня 1895 року в Стеблеві, що на нинішній Черкащині.

7 ТРАВНЯ

140 років тому (1886) у Києві помер Костянтин Думитрашко, український письменник. Був професором Київської духовної семінарії (1839—1864), з 1870 — секретарем ради Київської духовної академії. У 1859 написав поему «Жабомишодраківка...», переробку старогрецького пародійного твору, до

якого внесено багато українського історико-побутового колориту. Народився у 1814 році в Золотоноші.

9 ТРАВНЯ

155 років тому (1871) народився Володимир Гнатюк, український фольклорист, етнограф, мовознавець, літературознавець, громадський діяч. Автор праць «Українська народна словесність», «Народна пожива на Бойківщині», «Гаївки», «Колядкі щедрівки», «Українські народні пісні в записах Володимира Гнатюка», «Етнографічні матеріали Угорської Русі» та ін. Член-кореспондент Петербурзької Академії наук, академік Всеукраїнської Академії наук. Помер 6 жовтня 1926 року, похований у Львові.

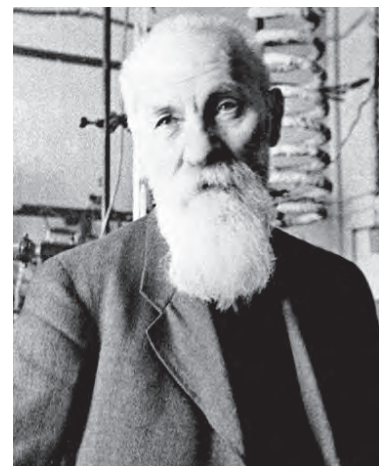
45 років тому (1981) у Києві було відкрито меморіальний комплекс «Український державний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941—1945 років».

10 ТРАВНЯ

65 років тому (1961) у Нижньому Березові Івано-Франківської обл. народився Іван Малкович, український поет, видавець, засновник і директор популярного видавництва «А-БАБА-ГА-ЛА-МА-ГА».

13 ТРАВНЯ

80 років тому (1946) помер Олексій Бах, біохімік, революціонер-народник. Дав пояснення хімічним процесам, що відбуваються у ході асиміляції вуглекислого газу рослинами, сформулював перекисну теорію біологічного окислення, розробив теорію клітинного дихання, створив методи використання ферментів, котрі використовуються і дотепер. Засновник школи радянських біохіміків. Народився 14 березня 1857 року в Золотоноші (тепер — Черкаська обл.).

155 років тому (1871) народився Василь Стефаник, видатний український письменник.

15 ТРАВНЯ

10 років тому (2016) Українська співачка Джамала з власною піснею «1944» здобула перемогу на Пісенному конкурсі «Євробачення-2016», що відбувся у Стокгольмі.

16 ТРАВНЯ

340 років тому (1686) був підписаний «Вічний мир» між Московською державою та Польщею. Річ Посполита визнавала належність Московії Лівобережної України, Києва, Запорозжя, Чернігово-Сіверської землі з Черніговом і Стародубом. «Вічний мир» остаточно затвердив насильницьке розчленування України.

17 ТРАВНЯ

80 років тому (1946) в Києві народилася Зінаїда Турчина (Столітенко), українська гандболістка, дворазова олімпійська чемпіонка.

18 ТРАВНЯ
МІЖНАРОДНИЙ ДЕНЬ
МУЗЕІВ.

19 ТРАВНЯ

145 років тому (1881) у Вільнопіллі (тепер – Бердичівський район Житомирської обл.) народився Іван Ільчук – священник Української СвятоПокровської церкви в Харбіні. Помер в роки Другої світової війни.

85 років тому (1941) помер Василь Чаговець, український фізіолог, професор Київського університету, академік АН УРСР. Один з засновників сучасної електрофізіології. Народився 30 квітня 1873 року на хут. Патичіс (нині – Сумська обл.).

85 років тому (1941) у Хмельницькому народився Олег Приходнюк, український археолог, дослідник проблем походження і давньої історії слов'ян, доктор історичних наук. Автор низки робіт з теорії і методології використання археологічних джерел в дослідженнях етногенезу. Помер 31 грудня 2004 року.

20 ТРАВНЯ

100 років тому (1926) у Києві народився Володимир Роменець, український психолог, професор Київського національного університету імені Тараса Шевченка, дійсний член Академії педагогічних наук

України, лауреат премії АПН України та премії імені М. Максимовича (1994), премії імені Г. Челпанова Психологічного інституту Російської академії освіти (1997). Один з фундаторів вітчизняної історико-психологічної науки, вихователь багатьох поколінь українських психологів. Помер 1998 року в Києві.

65 років тому (1961) було засновано Республіканську премію імені Т. Г. Шевченка. Першими лауреатами премії у 1962 стали Олесь Гончар, Павло Тичина і Платон Майборода. На сьогодні нею нагороджено понад 600 діячів культури. З метою піднесення ролі і престижу Державної премії України імені Т. Г. Шевченка як найвищої в Україні премії в галузі культури, літератури і мистецтва Указом Президента України від 27 вересня 1999 року її було перейменовано у Національну премію України імені Тараса Шевченка.

21 ТРАВНЯ

195 років тому (1831) у Харкові було видано «Український альманах», перший з подібних в Україні.

85 років тому (1941) у в'язниці помер Володимир Щепотьев, етнограф, фольклорист, історик літератури, член Етнографічної Комісії при ВУАН. Автор праці «Звичаї, словесна творчість та мова Полтавщини», рукописної праці «Старе язичество на Україні». Народився 9 жовтня 1880 року в Полтаві.

35 років тому (1991) померла Віра Свенціцька, український мистецтвознавець, автор праць «Різьблені ручні хрести» (1939), «Іван Руткович і становлення реалізму в українському малярстві» (1966), «Спадщина віків. Українське мистецтво 14–18 століть у музейних колекціях Льво-

ва» (1990). Народилася 28 серпня 1913 року.

22 ТРАВНЯ

165 років тому (1861) в Каневі перепоховано Тараса Шевченка.

25 ТРАВНЯ

100 років тому (1926) у Парижі більшовицький агент Шварцбард убив видатного українського державника Симона Петлюру. Народився 22 травня 1879 року в Полтаві.

90 років тому (1936) у Львові розпочався так званий процес Бандери, на якому судили українських націоналістів за участь у вбивстві міністра внутрішніх справ Польщі Броніслава Перацького.

27 ТРАВНЯ

80 років тому (1946) відбувся спільний наступ УПА й польського націоналістичного руху на Грубешів.

28 ТРАВНЯ

160 років тому (1866) у Житомирі народився Костянтин Пурієвич, український фізіолог рослин. Навчався і все життя працював у Київському університеті. Займався питаннями енергетики фотосинтезу, дихання рослин. Помер 31 серпня 1916 року.

29 ТРАВНЯ

145 років тому (1881) народився Андронік Чайка, генерал-майор медичної служби. Під час Другої світової війни – головний хірург евакопункту 3-го Українського фронту, зав. кафедрою урології Київського медичного інституту, головний хірург Київського окружного військового шпиталю (1945–1961). Помер у Києві 19 липня 1968 року.

30 ТРАВНЯ

150 років тому (1876) у м. Емсі (Німеччина) царем Олександром II був підписаний Емський акт про обмеження української мови в російській імперії.

31 ТРАВНЯ

95 років тому (1931) у Марківцях (тепер – Чернігівська обл.) народився Петро Кононенко, український літературознавець, критик, директор створеного ним у 1992 році Інституту українознавства в Київському університеті ім. Т. Г. Шевченка, а в 2000 році НДІ українознавства Міністерства освіти і науки України. Помер 28 лютого 2024 року.

У ТРАВНІ

110 років тому (1916) Лесем Курбасом у Києві створено «Молодий театр».

Ті давні демократичні традиції, які стали відроджуватися в українському суспільстві в ході першої російської революції з 1905 року, налякали царське самодержавство. Й вимушене оголосити вибори до Першої Державної Думи воно намагалося зупинити власне цивілізаційний розвиток українського суспільства не тільки через недопущення до її складу справді його гідних представників, а й через втягування широких мас у міжнаціональні конфлікти, висуваючи на чоло нібито демократичних процесів «істинно-руських».

НОВІ РЕЦИДИВИ «РУССКАГО МІРА»

(ДО 120-РІЧЧЯ ЗАСТЕРЕЖЕНЬ СИМОНА ПЕТЛЮРИ ЩОДО УРЯДОВОГО ЗАОХОЧЕННЯ ЧОРНОСОТЕНСТВА В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ)

А щоб втягнути в цей процес глибоко віруюче українське селянство, то влада вирішила використати для цього російську православну церкву. Скажімо, не дозволяючи провести збори виборних партії «народної свободи», київська влада заявляла, що, мовляв, начебто не вистачає поліції для підтримання порядку, а коли постало питання для проведення подібного зібрання у

Михайлівському монастирі «істинно-руськими» людьми, то представників правопорядку знайшлося.

Аналізуючи цю подію, відомий уже на той час публіцист Симон Петлюра на сторінках «Громадської думки» (21 квітня 1906 року) зазначає, що «під час виборів ченці виявили незвичайно багато самопожертви і патріотизму: вони забрали виборних селян до себе, дали їм помешкання,

їсти, пити, розважали церковними співами, — а для безпечности... поставили коло них поліцію».

А далі Петлюра чітко вказує на грубе порушення законодавства ось цими «істинно русскими», на що влада заплющує очі: «агітація серед виборних по закону забороняється, але чорносотенці патріоти 19 квітня ранком, як був молебін, і увечері на зібранні сміливо ходили

серед виборних і роздавали їм свої видання; панії із слізьми на очах вимагали од селян голосувати тільки за «істинно-руських» людей, і не допускати до думи «жидів», поляків та інших инородців...».

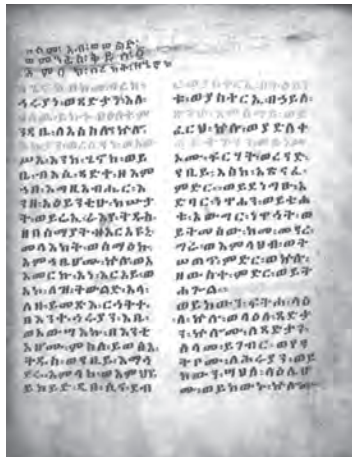
Один з таких «істинно-руських» — Туткевич міг вільно заявляти, що Думи «вимагає не народ, а тільки дрібенька частина, купка «жидів» та зрадників, що міцні своєю єдністю». Цей тип дозволяв собі говорити й таке: «Ви працюєте, а грошей у вас нема».

Володимир Сергійчук
Продовження
у наступному номері

Стародавня книга знає місце релігійної «в'язниці»?

■ Юстина Зарваниця

Стародавній релігійний текст, який свого часу не увійшов до канонічної Біблії, став основою для шаленої конспірологічної теорії. Прихильники альтернативної історії стверджують, що в ньому зашифровані координати підземної «в'язниці» в Антарктиді, де ув'язнені бунтівні ангели, а їхнє звільнення нібито ознаменує швидкий апокаліпсис.

У тому, що звучить як відхилення пропозиція для стрічки про Індіану Джонса (або невідхилення пропозиція для книги Дена Бравна), цей старий текст під назвою «Книга Єноха» підживив теорію про те, що на підході щось досить апокаліптичне.

Відомий як Книга Єноха, цей стародавній текст розповідає про скинутих ангелів, велетнів та про походження демонів, історії, що ніколи не увійшли до біблійного канону, якого дотримується більшість християн. Авторство традиційно приписують Єноху, прадіду Ноя. Хоча, за словами вчених, книга написана значно пізніше — десь у III ст. до Р. Х.

Ті, хто вважає, що в антарктичних льодах є в'язниця з ангелами, стверджують, що уривки, де йдеться про «камери холоду» на «краях землі», означають наші полюси. Що ж до того, чому цим ангелам судилося сидіти в буцегарні, то вони покинули свої пости й стали спілкуватися з людьми, через що отримали багато неприємностей. Книга Єноха детальніше розповідає про таємничих нефілімів — велетнів, про яких лише коротко згадують у Старому Завіті.

Згідно з текстом, 200 ангелів, відомих як Вартові, покинули свої обов'язки, узяли собі людських дружин і породили нефілімів — жорстоких велетнів, які пожирали ресурси людства, навчаючи людей заборонених знань. У книзі сказано, що нефіліми «споживали всі людські

надбання», а потім, коли в людей закінчувалися продукти харчування, «пожирали людство».

Потім ці голодні нефіліми їли один одного й пили кров один одного, а тих, хто вижив, налаштували один проти одного в битві. Бог наказує архангелам закувати Вартових у кайдани й ув'язнити їх у вогняній безодні Тартар до останнього суду, поки нефіліми не згинуть у Потопі.

Архангел Уриїл каже Єноху, що Вартові — небесні істоти, які «порушили заповідь Господню» і залишаться зв'язаними 10 тис. років до дня суду, додаючи, що в'язниця була запечатана до Потопу.

Прихильники антарктичної теорії вважають, що «кінець неба і землі» стосується найпівденнішого місця Землі, відмічаючи, що подорож Єноха веде безпосередньо до Східної Антарктиди. На їхню думку, описи про запечатані «камери холоду» та сховища снігу й паморозі відповідають цьому величезному континенту.

Теорія також указує на опис Єнохом семи гір, що оточують в'язницю, стверджуючи, що вони нагадують поховані підльодовикові гори Гамбурцева в Антарктиді. Дослідження 2014-го засвідчило, що, попри вік 500 млн років, поховані гори майже не мають ознак вивітрювання.

Інший уривок, що описує місце «без неба вгорі», «без міцно закріпленої землі під ним», «без води» та «без птахів», прихильники інтерпретують як запечатану камеру під антарктичним льодом. Теорія також відзначає, що вона описує четверту підказку, а в розділі 18 йдеться про «голоси», що надходять з безодні, пов'язуючи це з двома незрозумілими радіосигналами, виявленими в рамках експерименту NASA з антарктичною імпульсною перехідною антеною 2006-го та 2014 року, які, здавалося, виходили з-під антарктичного льоду.

Аерофотознімок, що показує розкопки в стародавньому місті Тіані в Нідже, Туреччина

18 ПОХОВАНЬ У РАНЬОХРИСТИЯНСЬКІЙ ЦЕРКВІ

■ Ірина Коляда

У турецькій провінції Нідже археологи, які проводять розкопки в античному місті Тіані, розкрили для дослідження 18 зі 42 поховань, виявлених у восьмикутній церкві пізньоримського періоду.

«У центрі наших робіт — збереження та інтеграція акведуків Тіані в туристичну й економічну інфраструктуру регіону. Нині ми проводимо розкопки в центральному нефі восьмикутної церкви. Роботи просуваються дуже добре

й швидко», — зазначив Осман Доганай, керівник експедиції, професор Університету Аксарай.

Торік археологи виявили 25 поховань. Після подальшого розширення їхня кількість зросла до 42, із яких наразі розкрили 18. Цього сезону планують розкрити ще два поховання, а решту дослідити вже на наступному етапі робіт. Омюр Ділек Ердал, професор кафедри антропології Університету Хаджеттепе, повідомила, що дослідження засвідчили складну багаточислову структуру некрополя: «Перші результати підтвердили, що це не одноетапний мо-

гильник, а багаточисловий комплекс. Дані вказують на те, що територію використовували як кладовище в чотири етапи».

За її словами, найдавніші поховання датуються IV ст., а саму церкву, імовірно, звели на місці споруд пізньоримського періоду. Вона припинила функціонувати після X ст. Дослідники також припускають, що найдавніші поховання належали місцевим жителям, тоді як у нижніх шарах виявили ретельніше облаштовані могили, які могли належати людям високого соціального статусу.

Депутати шукають Царство Боже

■ Роман Онишкевич

У Верховній Раді України оголосили про створення нового депутатського об'єднання «Пошук Царства Божого і правди його». Шукати Царство парламентарі взяли в геть непристосованому для цього місці під орудою Георгія Мазурашу, головного парламентського хрестоносця з Буковини.

Українським депутатам і справді вартувало б частіше молитися. Почати

радив би з молитов до святого Антонія, а кого він із якихось міркувань не влаштовує, то до великомученика Федора Тирона. Обидва святі завідують пошуками загубленого та вкраденого. Може, після молитви знайдуться і «золотий батон» Януковича, і ракети Міндіча.

Після цього терміново треба молитися вже за тих, у кого все це знайдуть. Тут у пригоді стане мученик Василь, який дбає за тих, хто вдавився кісткою в горлі або чимось іншим. Принагідно можна вимовити молитву до преподобного Федора, який рятує від срібнолюбія.

Усі депутати мали б хоча б регулярно молитися до святого Петра за удачу в нових справах і розвіюванні сумнівів щодо їхнього успіху. А при запуску нового заводу, фабрики чи просто якогось бізнесу треба молитися до апо-

стола Павла чи святого Василя Великого.

Парламентським фотографам не раз удавалося зазнимкувати, як під час сесії народні депутати розглядають на своїх гаджетах голих дівок чи переписуються із коханками. Тому обранцям треба знати, що в боротьбі із плотськими єристрастями помічниками є молитви до преподобних Мартиніана, Віталія, Марії Єгипетської та Сарри Єгипетської.

Десятку-другому депутатів варто починати засідання навіть не з молитви «Отче наш», а зі звернення до святого мученика Боніфатія та превелебного Мойсея Мурина. Ці святі угодники рятують від запою та інших шкідливих звичок, як, приміром, наркоманія. Ну й обов'язкова молитва для всіх — святому архангелу Уриїлу. За просвітлення розуму.

ОФІЦІЙНИЙ СТАТУС ДУХОВНОГО ГІМНУ

Текст і порядок виконання «Молитви за Україну» внесуть у нормативні документи

■ Ігор Голод

3 липня 61 народний депутат зареєстрував у Верховній Раді України (ВРУ) проєкт постанови про Духовний гімн України.

СИМВОЛ ЄДНОСТІ

Ініціаторами проєкту стали Руслан Стефанчук, голова ВРУ, його перший заступник Олександр Корнієнко, заступник Олена Кондратюк і депутати фракцій «Батьківщини» та «Слуги народу» (СН) Іван Крулько й Микита Потураєв відповідно. До його розробки долучилися представники шести депутатських фракцій і груп (СН, «Батьківщини», «Голосу», «Платформи за життя та мир», «Довіри», «За майбутнє») та позафракційні парламентарі.

Проєкт передали на розгляд до парламентського комітету з питань гуманітарної та інформаційної політики. Зокрема, він пропонує офіційно закріпити статус Духовного гімну за «Молитвою за Україну» (відомою і під назвою «Боже великий, єдиний») та визначити порядок її використання під час урочистих заходів.

У пояснювальній записці до проєкту обґрунтували історичну й культурну цінність «Молитви» та пояснили необхідність ухвалення постанови про офіційний статус Духовного гімну. Композиція, створена 1885 року на музику Миколи Лисенка та слова Олександра Кониського (у редакції Олександра Кошиця) упродовж тривалого часу вважається символом духовної єдності нації та головною молитвою за країну.

Автори проєкту наголосили: хоча постановою ВРУ від 12 лютого 2025 року «Про встановлення Національного дня молитви» уже започаткували використання цього твору, його текст і порядок виконання досі нормативно не закріплені. Тож ухвалення проєкту спрямоване на впорядкування використання Духовного гімну.

У документі зазначили, що визнання «Молитви за Україну» Духовним гімном не змінює правового

статусу Державного Гімну, визначеного Конституцією, а лише доповнює його. Під час урочистих заходів загальнодержавного значення її виконуватимуть після Державного Гімну.

Проєктом постанови визначений перелік заходів, під час яких можуть виконуватися Духовний гімн: Національний день молитви 24 лютого; меморіальні, жалобні та пам'ятні заходи; відкриття пам'ятників; офіційні заходи ВРУ, президента України, уряду й інших органів державної влади. Передбачене також виконання Духовного гімну під час міжконфесійних заходів загальнодержавного значення, урочистостей органів місцевого самоврядування, закладів освіти та культури, громадських і релігійних організацій, заходів за участю військових формувань, фізкультурно-спортивних заходів і спортивних змагань.

ЛАНКА ЛАНЦЮЖКА

Політичний оглядач Юрій Вишневський прокоментував проєкт постанови саркастично: «Владі дуже кортить зобразити себе променем духовності в пільмі українського суспільства». «Сім років президентства Володимира Зеленського, у т. ч. чотири роки повномасштабної війни, Стефанчук, Корнієнко й інші не переймалися незатвердженням Духовного гімну, а тут раптом схвилювалися? — зауважив він. — Ця ініціатива має стати ще однією ланкою ланцюжка патріотичних ініціатив влади: 25 травня на території Національного військового меморіального кладовища перепоховали Андрія Мельника, лідера Організації українських націоналістів, та його дружину Софію; 28 червня Зеленський анонсував погруддя Мазепи в Лаврі та пам'ятник Мазепі на бульварі Шевченка; того ж дня запропонував, а 1 липня ВРУ прийняла закон «Про Український національний пантеон». Мабуть, цей ланцюжок ініціатив продовжуватиметься новими ланками ще довго — аж до виборів».

Натомість народний депутат Євген Петруняк від-

гукнувся про проєкт постанови схвально: «Ситуація типова для нашої правової культури: практика випереджає норму на десятиліття. Гімн виконують, але текст ніде не затверджений, а порядок виконання не визначений — звідси й розбіжності в тому, як, де і з якого приводу він звучить».

«Проєкт іде далі: пропонує затвердити канонічний текст і поширити виконання на урочисті, державні, громадські, релігійні, культурно-мистецькі та спортивні заходи. По суті, це кодифікація нашої традиції — спроба перевести те, що вже стало практикою духовної єдності нації, у площину правової визна-

« Композиція впродовж тривалого часу вважається символом духовної єдності нації »

ченості», — резюмував він.

Розбіжностей у Духовному гімні справді не уникли. Приміром, архиєрейський собор Української православної церкви Київського патріархату 2010 року ухвалив рішення замінити під час виконання в храмах «Молитви за Україну» слова «Світлом науки і знання» на «Світлом Христової правди».

ДИТЯЧА ПІСНЯ ПОДОРІСЛІШАЛА

Уперше Олександр Кониський повідомив про пісню, яку пропонують офіційно визнати Духовним гімном України, 26 березня 1885-го. Це відбулося в листі священнику, поету і громадському діячу Богдану Кирчіву, який просив надіслати твори до збірника народних та авторських пісень.

Кониський відповів, що «написав «Молитву руських дітей», а М. Лисенко завів її на ноти». Через заборону друку українських текстів у Російській імперії твір уперше опублікувало влітку 1885 року у Львові в серії «Бібліотека музикальна» товариство «Академічне братство».

На титульній сторінці першодруку зазначили: «Молитва. Гімн на жіночі голоси». Уперше вона прозвучала в Тернополі 1 серпня 1885-го на літературно-мистецькому вечорі пам'яті письменника й історика Миколи Костомарова. Від початку пісня мала назву «Боже великий, єдиний» і примітку композитора «дитячий гімн». Згодом з'явилася її паралельна назва — «Молитва за Україну».

Хоча в передмові до її першої публікації автори зазначили, що молитву «вкласти хотіли передусім в «неложній» уста дітей», вона одразу набула популярності на Галичині серед українців усіх вікових категорій. 1919 року Олександр Кошиць, диригент Української республіканської капели, створив нову редакцію «Молитви» для мішаного хору, що додало їй особливої монументальності й урочистості.

У хоровій партитурі Кошиця остаточно закріпився поширений на той час варіант рядка «Нам Україну храни», який замінив первісний авторський — «Русь-Україну храни». Відтоді саме текстова й музична версія Кошиця стала традиційною.

Починаючи з кінця XIX ст. «Молитву» виконували практично на всіх важливих урочистостях разом зі «Заповітом» Тараса Шевченка й національним гімном «Ще не вмерла України». Згодом вона стала невід'ємною частиною патріотичних мітингів у центрі Києва доби Української Народної Республіки (УНР), зокрема, звучала у День злуки УНР і Західноукраїнської Народної Республіки, 22 січня 1919 року.

Після окупації Києва більшовиками «Молитву» вилучили зі списку друкованих творів Лисенка. Проте вже з 1990-х рр. її знову стали виконувати на врочистих подіях і після літургії у греко-католицьких і православних храмах (хоча гімн не є канонізованим релігійним текстом).

АВТОРИ — БУДІВНИЧІ НАЦІЇ

Навряд чи випадково Духовний гімн України

створили постаті, яких заслужено вважають Будівничими нації. Зокрема, письменник і громадський діяч Олександр Кониський увійшов до поки що віртуального Пантеону його Вітчизни не лише тому, що став 1859-го фундатором перших українських недільних шкіл і написав для них підручники попри заборони Валуєвського циркуляру.

Жандарми кваліфікували це як «малоросійську пропаганду» й без слідства та суду заслали Кониського до Вологди. Однак 1894 року він та історик Володимир Антонович домоглися відкриття у Львівському університеті кафедри української історії на чолі з Михайлом Грушевським.

Його переїзд до Львова мав вражаючі наслідки — діяч знайшов кошти для Української видавничої спілки, яка випустила у світ перед Першою світовою війною до 300 українських книжок. Завдяки їм, а передусім творам Грушевського, українці усвідомили себе нацією з давніми державотворчими традиціями та розпочали їх відроджувати.

1898-го Кониський та Антонович започаткували загальну українську безпартійну демократичну організацію, яка 1908 року трансформувалася в Товариство українських поступовців. Саме його члени посіли 1917-го ключові посади в Центральній Раді, яка проголосила УНР. Більшовики були змушені створити як пропагандистську альтернативу їй Українську Радянську Соціалістичну Республіку, Верховна Рада якої проголосила 24 серпня 1991-го незалежність України.

Щодо Миколи Лисенка, то він увійшов в історію своєї країни не лише як «гетьман української музики». В 1908—1912 рр. композитор очолював створений ним «Український клуб» — першу легальну українську громадську організацію на Наддніпрянщині. Російські шовіністи прозвали її осередком «сепаратизму та мазепинства, що розхищує устої існуючого ладу». Оскільки саме з неї вийшли майбутні творці УНР — урешті-решт такі розхитав!

НАЙТЕХНОЛОГІЧНІШИЙ МУНДІАЛЬ

■ Роман Журба

Закінчився чемпіонат світу (ЧС) із футболу 2026 року, який проводили одразу в трьох країнах — США, Мексиці та Канаді. Усі організатори турніру зупинилися в 1/8 фіналу. Канада програла Марокко з рахунком 0:3, Мексика — Англії з рахунком 2:3, а Сполучені Штати — Бельгії з рахунком 1:4.

ЛЯПИ І ФІНАНСИ

Дональд Трамп намагався врятувати національну збірну. У поєдинку з Боснією та Герцеговиною Фоларін Балогун, нападник збірної США, отримав пряму червону картку, відтак був позбавлений права на участь у наступному матчі проти Бельгії. Американський лідер особисто зателефонував Джанні Інфантино, президенту Міжнародної федерації футболу (FIFA), і дискваліфікацію скасували. Це сталося вперше в історії, але й воно не допомогло американцям уникнути поразки.

Цікаво, що американська телевізійна ведуча стала героїнею вірусного відео після того, як допустила доволі кумедну географічну помилку в прямому етері, розповідаючи про матч збірної США. Коментуючи вилучення нападника в попередньому поєдинку, вона сказала: «Балогун отримав червону картку

під час матчу між США та Боснією і Герцеговиною. Це дві маленькі країни, тож Сполучені Штати протистояли двом невеликим державам».

А новим чемпіоном світу стала збірна Іспанії, яка у фіналі здолала збірну Аргентини з рахунком 1:0. Третя — збірна Англії, яка в протистоянні за третє місце перемогла збірну Франції з рахунком 6:4. Крім трофея та золотих медалей, переможці світової першости вперше в історії отримали індивідуальні чемпіонські персні. Їх особисто вручав Дональд Трамп.

На цьому мундіалі вперше активно залучали штучний інтелект. Загальний призовий фонд становив 727 млн USD, хоча спершу сума складала 665 млн USD. Це в півтора разу більше, ніж було на попередньому ЧС-2022 в Катарі. Також FIFA вперше запровадила окрему обов'язкову виплату в 1,5 млн USD для кожної асоціації суто на логістику та підготовку команди до розширеного турніру (у змаганнях узяло участь 48 команд замість 32, як раніше). Решта бюджету була розподілена між федераціями залежно від турнірних успіхів футболістів. Чемпіон отримав 50 млн USD, фіналіст — 33 млн USD, бронзовий призер — 29 млн USD, володар четвертого місця — 27 млн USD. Ті, що посіли 5—8 місця — 19 млн USD, 9—16 місця — 15 млн USD,

17—32 місця — 11 млн USD, а 33—48 місця — 9 млн USD.

ЗВІЛЬНЕННЯ

Природно, що невдачі на турнірі призвели до звільнення головних тренерів команд. Але Федерація футболу Тунісу звільнила Сабрі Лямуші, головного тренера національної збірної, уже після розгромної поразки від Швеції в першому матчі. Карфагенські орли відверто провалили перший поєдинок мундіалю, пропустивши від Швеції відразу п'ять голів. Німецький футбольний союз також повідомив про негайне припинення співпраці з головним тренером збірної Юліаном Нагельсманом.

Інші головні тренери самі подали у відставку: Мирослав Коубек, наставник збірної Чехії, через те, його команда посіла останнє, четверте місце в групі А, набравши лише один бал; Рональд Куман, керманич збірної Нідерландів, — після програшу Марокко в 1/16 фіналу; Хав'єр Агірре, головний тренер мексиканської збірної, — після поразки від команди Англії; Карло Анчелотті, наставник збірної Бразилії, через те, що його підопічні продемонстрували найгірший результат на світових першостях за останні три з половиною десятиліття. Попрощався зі збірною Франції і Дідьє Дешам, який вирішив трохи відпочити.

А вболівальники Південної Кореї вирішили самі звільнити з посади Хон Мьон Бо, головного тренера своєї збірної. Вони навіть погрожували вбити його після вильоту команди з групового етапу ЧС. Тож понад 100 офіцерів прибуло на летовище Інчхон задля безпеки національної збірної, яка летіла туди. Правоохоронці задіяли три мобільні загони з боротьби з масовими заворушеннями спільно з персоналом летовища для контролю натовпу й підтримки порядку під час прибуття делегації.

РЕКОРДИ І ТРАГЕДІЇ

На матчі третього туру між Німеччиною та Екватором було побито рекорд за відвідуваністю, який тримався з 1994 року. Загалом на трибунах усіх матчів цьогогорічної світової пер-

шости було зафіксовано 3 605 357 відвідувачів. Раніше цей рекорд належав мундіалю 1994-го, який, до речі, також проводили у Сполучених Штатах.

Збірна Бельгії в 1/16 фіналу проти Сенегалу до 86-ї хвилини програвала 0:2, але наприкінці основного часу зусиллями Ромелу Лукаку і Юрі Тілеманса червоні дияволи зрівняли рахунок, а під завісу екстратаймів вирвали перемогу, коли Тілеманс оформив дубль, реалізувавши пенальті. Відтак автор вирішального голу встановив рекорд ЧС, забивши найпізніший м'яч в історії світових першостей.

Крім того, троє людей загинуло у столиці Мексики після того, як понад мільйон уболівальників висипало на вулиці, щоб відсвяткувати вихід Мексики до 1/8 фіналу. Після перемоги земляків над Екватором з рахунком 2:0 місцева влада повідомила, що на вулиці виявили двох непритомних людей. Їх перевезли до шпиталю для надання спеціалізованої медичної допомоги. А вже там констатували їхню смерть від задухи. Згодом у лікарні опинилася ще й 48-річна жінка, яка теж померла з тієї ж причини.

СКАНДАЛИ

Не минулося і без скандалів. Так, збірна Ірану була змушена покинути США одразу після матчу 1-го туру групового етапу проти Нової Зеландії. Принцам Персії довелося терміново повертатися на тренувальну базу в Мексиці.

А 38-річного рефері Шона Еванса звинуватили в демонстрації расистського жесту перед початком поєдинку 1-го туру чемпіонату світу між збірними Німеччини та Кюрасао. Він працював у бригаді арбітрів VAR. Коли суддів показували у трансляції, австралієць продемонстрував жест, який антидискримінаційна організація Fare Network розцінила як знак White power.

Та найбільший скандал спричинила FIFA. Там ухвалили нове ганебне рішення щодо росіян — запросили країну-агресора і її союзника Білорусь узяти участь у першому в історії ЧС серед збірних U-15. Змагання відбудуться в Азербайджані 22—31 жовтня ц. р. Як пи-

ДО СЛОВА

Після перемоги над однолітками зі Сербії з рахунком 2:1 на чемпіонаті Європи-2026 U-19 збірна України одночасно здобула путівку на ЧС U-20 2027 року, який відбудеться в Азербайджані й Узбекистані.

сав Meest Weekly, після початку повномасштабного російського вторгнення до України всі російські клуби та збірні були відсторонені від виступів на міжнародній арені. «Безумовно, ми повинні повернути росіян у міжнародний футбол. Та заборона нічого не дала. Санкції призвели до ще більшого розчарування і ненависти», — заявив Джанні Інфантино.

Натомість UEFA виступила проти повернення російських команд до змагань у Європі. Більшість західноєвропейських федерацій також виступає жорстко проти допуску спортсменів країни-агресора. Це означає, що Росія також не зможе взяти участь у наступному ЧС, оскільки кваліфікаційний турнір у Європі відбувається під егідою UEFA. Врешті у штаб-квартирах FIFA й UEFA у Цюриху та Ньоні вирішили все ж не повертати Росію до міжнародного футболу.

МАЙБУТНЄ

А президент FIFA заявив про готовність організації розглянути можливість розширення ЧС до 64 збірних. Він сказав, що задоволений побаченням на ЧС-2026, у якому вперше взяло участь 48 команд. Тепер вважає, що збільшення кількості учасників стало правильним рішенням. «Турнір за участю 48 збірних був дуже успішним. Усі команди продемонстрували високий рівень гри. Збірні з кожного континенту забивали голи й набрали щонайменше один бал. Десять із десяти африканських команд вийшли до плейоф. На попередньому ЧС Африку представляли лише п'ять збірних. Це ще раз підтверджує, наскільки важливо надати шанс усім командам зіграти на мундіалі, — зазначив він. — Безумовно, це питання розглянуть. Під час організації світової першости важливо враховувати інтереси не лише Європи та Південної Америки, а й усього світу. Якщо не надавати невеликим країнам шансу зіграти на ЧС, у них не буде достатнього стимулу для подальшого розвитку».

ФОТОФАКТ

У місті Кутраль-Ко (Аргентина) установили найбільший у світі пам'ятник, присвячений футболісту. Монумент Ліонелю Мессі сягає неймовірних 26 м.

ЧОРНИЦІ ТА ЛОХИНА КОРИСНІ ДЛЯ СЕРЦЯ

■ Олександра Баландюх

Ягідний рай, який маємо зараз, триватиме не так довго, як нам хотілося б, тому важливо насолодитися ним сповна. «Й обов'язково досхочу наїстися чорниць та лохини, бо ці ягоди цінують не лише за смак, — каже Ольга Дорош, фізіолог, консультантка зі здорового харчування, — а й за високий вміст біоактивних сполук, які корисні для серцево-судинної системи, мозку, обміну речовин тощо».

Нутрієнтний склад цих ягід дуже схожий. Але головна різниця між ними — у концентрації поліфенолів, зокрема антоціанів. Саме вони відповідають за синьо-фіолетовий колір ягід і мають антиоксидантні властивості. У чорниць їх зазвичай більше. Та це не означає, що одні ягоди кращі за інші. І ті, і ті є цінною частиною раціону.

Чорниці та лохина багаті на поліфеноли, особливо антоціани — біоактивні сполуки з антиоксидантною дією. Вони допомагають нейтралізувати надлишок вільних радикалів, які можуть пошкоджувати клітини та підтримувати хронічне запалення. Метааналізи засвідчують, що регулярне споживання ягід асоціюється зі зниженням маркерів запалення та покращенням антиоксидантного захисту організму.

«Дослідження свідчать, що ягоди можуть потенційно позитивно впливати на артеріальний тиск, еластичність судин, нормалізацію рівня холестерину. Особливо це актуально

для людей із метаболічним синдромом або підвищеним серцево-судинним ризиком», — поділилася д-р Дорош.

Ягоди містять харчові волокна, які підтримують ситість, здоров'я кишечника, регулярне випорожнення, стабільніший рівень глюкози після їди, нормалізацію холестерину. У 100 г є приблизно 2–3,5 г клітковини. «Регулярне вживання ягід допомагає підтримувати більш стабільний рівень цукру в крові та покращувати чутливість клітин до інсуліну. Імовірно, це пов'язано з клітковиною, яка уповільнює засвоєння вуглеводів, та антиоксидантами, які можуть зменшувати запальні процеси в організмі», — пояснила фізіолог.

Чорниці та лохину також вивчають у контексті здоров'я мозку. Є дані, що їхнє регулярне вживання може позитивно впливати на пам'ять, увагу та

концентрацію, особливо з віком. Це пов'язують з антиоксидантами, які підтримують здоров'я судин і покращують кровопостачання мозку.

«І чорниці, і лохину можна вводити з початком прикорму малюка, приблизно з шести місяців, якщо дитина вже готова до твердої їжі. Важливо починати з маленької кількості ягід і давати їх у безпечній подачі», — радить лікарка. Скільки дитина може з'їсти цих ягід? Жорсткої межі для здорової дитини нема, важливий загальний баланс раціону.

Попри користь чорниць і лохини їсти їх у великих кількостях можна не всім. Обережними мусять бути люди, у яких є синдром подразненого кишечника. У чутливих людей великі порції можуть провокувати здуття або дискомфорт через клітковину та ферментовані вуглеводи. Люди, схильні до

або лохину трапляється рідко, але можлива.

Для людей, які приймають препарати для розрідження крові, важлива стабільність споживання продуктів із вітаміном К. Ягоди не є його рекордсменами, але за медичних обмежень раціон варто узгоджувати з лікарем.

Ольга Дорош розповіла, що в більшості людей немає

побічних ефектів від уживання цих ягід. Але якщо їх з'їсти надто багато, то можливе здуття, послаблення стільця, тимчасове забарвлення язика або калу. Останнє абсолютно нормальне і не є приводом для паніки.

У помірній кількості чорниці зазвичай не викликають закрепу, а навпаки, можуть підтримувати нормальне травлення, бо містять клітковину (приблизно 2–3 г на 100 г) і воду. І чорниці, й лохина є справді цінними, бо можуть поповнити раціон клітковиною, вітамінами та поліфенолами.

алергії, мають знати, що реакція на чорниці

■ Наталія Забазнова

Олександр Сирський, головнокомандувач Збройних сил України, повідомив про успішний експеримент зі створення окремих медичних батальйонів універсального типу. За його словами, це допомагає оперативніше евакуйовувати поранених із лінії фронту та надавати їм медичну допомогу.

Генерал зауважив, що російські дрони становлять постійну загрозу для логістики й евакуації поранених, тому Україна планує адаптувати військову медицину до сучасних викликів. Під час наради з питань військової медицини визначили кроки для її вдосконалення, а саме: розвиток евакуації із застосуванням безпілотних і роботизованих систем; створення захищених підземних ста-

Зміни у військовій медицині

ДО СЛОВА

Наземний роботизований комплекс MAUL для евакуації поранених — інноваційна розробка Першого окремого

медичного батальйону. Цей надійно захищений колісний дрон з двигуном внутрішнього згоряння дозволяє

евакуйовувати поранених з передової максимально ефективно та з мінімальним ризиком.

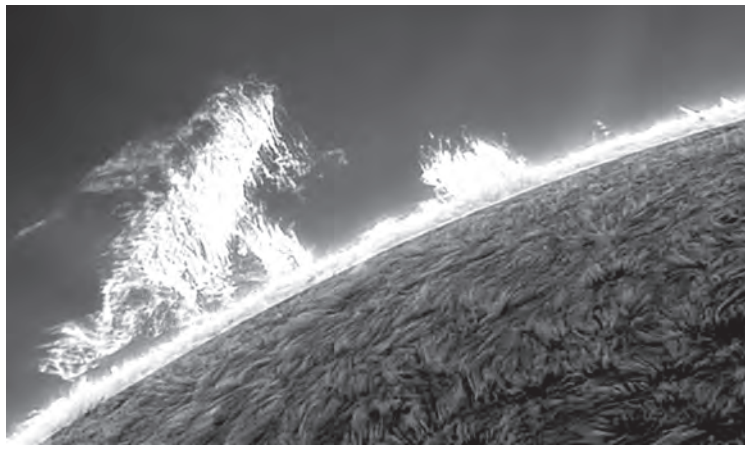
білізаційних пунктів; цифровізація процесів обліку, управління та надання медичної допомоги.

Також він розповів про успішний експеримент зі створення окремих медичних батальйонів універсального типу, які надають медичну підтримку різним складовим сил оборони. Ці підрозділи успішно застосовують наземні роботизовані комплекси, а кількість успішних евакуацій поранених за їхньою допомогою щомісяця зростає. «Наступний крок — створення окремого медичного батальйону у складі кожного армійського корпусу. Це дозволить забезпечити безперервну систему медичної підтримки військ у межах смуги відповідальності корпусу та значно підвищить оперативність евакуації і надання допомоги», — зазначив головнокомандувач.

ВОГНЯНИЙ МОНСТР У КОСМОСІ

■ Богдан Фролов

Астрофотограф Марк Джонстон зафіксував чудові кадри масивних сонячних протуберанців — хмари плазми, що здіймається і наче переслідує край Сонця. Вони демонструють магнітні сили Сонця в дії, пропонує детальний погляд на сонячну динаміку, яку рідко можна побачити із Землі.

Використовуючи 160-міліметровий телескоп-рефрактор, оснащений сонячним фільтром Н-альфа (водень-альфа), Марк зафіксував на відео протуберанець, який викидав потоки речовини, що каскадом поверталися назад до Сонця у вигляді коронального дощу.

Інший протуберанець нагадував фігуру, схожу на Годзіллу, що височіла над сонячною поверхнею. Ці кадри дозволяють здійснити рідкісний експеримент у поведінку плазми, яка звивається і тече вздовж невидимого магнітного каркаса Сонця. «Рух, який ви бачите, може здатися ефектом вітру, але він викликаний магнітними полями та гравітацією. Водень на краю іонізований, тому магнітні поля тягнуть

його вздовж невидимих силових ліній», — наголосив фотограф.

Сонячні протуберанці — це величезні структури з перегрітої плазми, які простягаються назовні від Сонця, залишаючись прив'язаними до нього магнітними полями. Можуть виглядати як арки, що світяться, штори або хмари, що підносяться вздовж краю Сонця. Вони також відомі як філаменти (волокна), що виглядають як темні стрічки через свій холодніший і щільніший склад, порівнюючи з навколишньою речовиною.

«Це не полум'я. На Сонці немає вогню. Так само, як ваша плита може розжаритися до червоного і при цьому не горіти, водень на Сонці настільки гарячий, що він теж світиться», —

поділився Джонстон. Ці плазмові структури розкривають динамічну активність Сонця і допомагають ученим збагнути, як магнітні поля формують сонячну поведінку, що може впливати на космічну погоду на Землі.

Хоча ці кадри і вражають уяву, експерти застерігають від спроб прямого спостереження за Сонцем без належного спорядження. Фільтри Н-альфа, подібні до тих, що використовував Марк, ізолюють певні довжини хвиль світла, виявляючи деталі, невидимі неозброєним оком. Цей спеціалізований підхід розкриває магнітне мистецтво Сонця, одночасно захищаючи зір і перетворюючи небезпечне спостереження на показовий науковий процес.

На Місяці набагато більше заліза, ніж уважали

■ Іван Заторський

Міжнародна команда дослідників дійшла висновку, що Місяць може бути значно багатшим на залізо, ніж уважалося раніше. Наразі найпоширенішою теорією походження Місяця залишається гігантське зіткнення, коли близько 4,5 млрд років тому протопланета Тея зіштовхнулася з молодією Землею. У результаті утворився Місяць, який згодом охолов і сформував свою внутрішню структуру.

Досі знання про надра Місяця ґрунтувалися головним чином на сейсмічних даних, отриманих під час місій Apollo. Однак нове дослідження дозволило краще оцінити склад мантії супутника завдяки лабораторному моделюванню умов високого тиску й температури.

Учені провели експерименти з мінералами, характерними для місячної

мантії, використовуючи сучасні методи, зокрема синхротронне випромінювання на установці SPring-8. Отримані дані дали можливість змодельовати швидкість сейсмічних хвиль і щільність речовини на різних глибинах. Результати вказали, що для пояснення характеристик верхньої мантії Місяця (на глибині від 40 до 740 км) необхідно припустити вміст заліза на рівні близько 20 %.

Такі висновки можуть свідчити про те, що Тея була щільнішою і багатшою на залізо, ніж передбачали попередні моделі. Відповідно, ранній Місяць міг мати активнішу вулканічну діяльність і динамічніші внутрішні процеси. Дослідники також вважають, що це могло вплинути на швидкість охолодження супутника й тривалість існування його магнітного поля.

Суверенна космічна розвідка Європи

■ Олег Садовий

Провідний американський постачальник комерційних супутникових знімків Vantor і німецький виробник озброєння Rheinmetall підписали меморандум з метою створення спільного підприємства. Воно має посилити суверенний розвідувальний потенціал Федеративної Республіки Німеччина (ФРН) й інших європейських країн.

Армін Паппергер

У Vantor зазначили, що партнерство з Rheinmetall надасть Збройним силам ФРН суверенний контроль над даними та дозволить європейським клієнтам безпосередньо керувати групами супутників Vantor. Мова про використання програмного забезпечення Raptor, що допомагає навігації та наведенню безпілотних літальних апаратів у умовах відсутності сигналу GPS.

Своєю чергою Армін Паппергер, генеральний директор Rheinmetall,

відмітив, що партнерство з Vantor закладає основу для створення суверенного європейського потенціалу у сфері геопросторової розвідки. Перед укладанням угоди Rheinmetall вимагав гарантій, що всі права інтелектуальної власності залишаться у Європі.

Німецький концерн планує використати цю співпрацю для участі в тендері на програму супутникової розвідки Spock 2. Вартість попереднього контракту Spock 1, який Rheinmetall виконує спільно з фінською Isee, становить 2,7 млрд EUR.

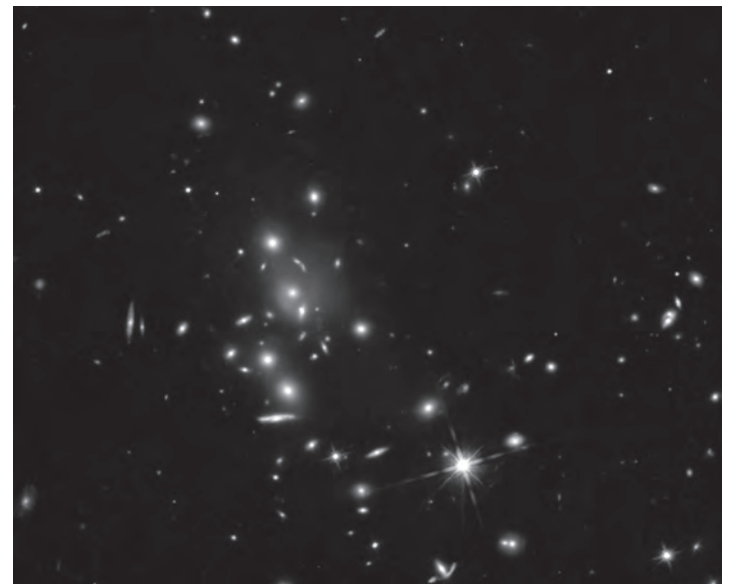
Галактичне скупчення в сузір'ї Чаші

■ Марко Стріха

Космічний телескоп Hubble зробив знімок галактичного скупчення MACS J1141.6-1905 у сузір'ї Чаші, що приблизно за чотири мільярди світлових років від Землі. Скупчення було зафіксоване у видимому й інфрачервоному світлі.

Дві програми спостереження Hubble досліджували масивні скупчення галактик, що світяться в

рентгенівському діапазоні. Вони шукали далекі галактики, що зазнають гравітаційного лінзування. Астрономи хотіли краще збагнути фізичну природу взаємодій у ядрі кожного скупчення. Архів Hubble налічує 1,7 млн спостережень, кількість яких лише зростає. Астрономи мають змогу аналізувати дані за 36 років спостережень і досліджувати їх за допомогою нових інструментів, що дозволяє робити нові відкриття.

ГОРОСКОП ІЗ 23 ДО 29 ЛИПНЯ

Овен (21.03—20.04)

Фінансова ситуація стає набагато цікавішою, ви обов'язково зарадієте, що не піддалися бажанню витратити багато грошей раніше. З'являться можливості вкласти свої кошти справді з розумом, користю та вигодою. Та якщо раніше вам було замало натяків від організму, що режим «я впораюся» давно треба замінити на відпочинок, то тіло може вже не попросити, а вимагати перезавантаження не найделікатнішим способом.

Телець (21.04—21.05)

Маєте діяти розсудливо. Зараз гарний час, щоби переглянути витрати на задоволення, красу, відпочинок, дітей, гобі чи творчість. Дуже скорочувати бюджет не потрібно, та варто зрозуміти, які витрати справді роблять ваше життя «смачнішим», а які просто заповнюють емоційну порожнечу на короткий проміжок часу. Так удасться нарешті правильно перерозподілити фінанси й почати відкладати набагато більше на свою головну мрію.

Близнюки (22.05—21.06)

Зараз ідеальний час для перегляду фінансової стратегії, особливо для пошуку додаткових прибутків. Якщо на обрії щось вимальовується, є шанс спробувати. Те, як до вас ставляться, скільки уваги отримуєте, чому погоджуєтесь на менше — ось що вас турбуватиме зараз. Існує також великий ризик практично миттєво вигоріти.

Рак (22.06—23.07)

Зараз час для неспішного, м'якого оновлення способу життя. Не «з понеділка я — нова особистість», а поступово, але систематично. Поверніть ритуали догляду за собою, перегляньте меню харчування та здайте наreshні аналізи, які так і не дійшли до кабінету лікаря. Годі ховати своє справжнє «Я» заради того, щоб догодити потенційному партнеру.

Лев (24.07—23.08)

Ваша фінансова енергія різко змінюється, з'явиться більше впевненості й бажання розширюватися. Гроші надходять із найнесподіваніших джерел, але не забувайте про свою слабкість: коли прибутки зростають, миттєво збільшуються і витрати. Тому всіма силами намагайтесь приборкати свого

внутрішнього марнотратника, щоб у підсумку не опинитися у скруті. Водночас ви відчуєте приплив сил, підвищення тону су й безмірну кількість енергії. Та не варто одразу використовувати весь енергетичний потенціал, намагаючись вирішити всі наявні проблеми.

Діва (24.08—23.09)

Зараз посилюється ваша особиста привабливість, уміння домовлятися та вигідно презентувати себе. Гарний час, щоб оновити портфоліо, стратегію спілкування з клієнтами чи колегами й навіть зовнішній вигляд. Обов'язково забезпечте собі побільше днів ліні, коли будете думати, а не робити. Поверховий флірт швидко набридне, а ось розмови про сенс життя, майбутнє та особисту свободу захоплюватимуть дужче, ніж компліменти. Та головне — не повертатися до колишніх, оскільки нічого доброго від такого рішення не буде.

Терези (24.09—23.10)

Зараз краще не конфліктувати з керівництвом і не надсилати резюме в пошуках нової роботи. Проте пізніше можна м'яко перезапустити професійні плани, наполегливіше заявляти про свою позицію та обговорювати підвищення заробітної плати. Відтак відчуєте приплив енергії та величезне бажання продемонструвати результат, але лише якщо очікується гідна фінансова винагорода. Варто інколи відключатися від усього й насолоджуватися моментом наодинці зі своїм внутрішнім «Я».

Скорпіон (24.10—22.11)

Абсолютно всі витрати краще перевіряти двічі, а ще краще — тричі, оскільки зараз ви щедрі на емоції та спонтанні в рішеннях. Ваша кар'єрна енергія посилюється. Може з'явиться шанс заявити про себе гучніше, що виведе вас на новий рівень у кар'єрі. Тільки не намагайся одразу контролювати все навколо. Дайте подіям розвиватися самим. Емоцій не бракує, ви можете агресивно реагувати на питання сім'ї, дому та майбутнього загалом. Не накопичуйте напругу всередині, а випускайте пару невеликими порціями через спонтанні діалоги.

Стрілець (23.11—21.12)

Ви звикли зазирати вдалину, у майбутнє. А тут Всесвіт напо-

легливо змушує поглянути під ноги. Можливі часті й різкі перепади настрою, тривожність або бажання все покинути й поїхати куди-небудь, де немає людей і сотень повідомлень на телефоні щодня. Навіть два-три дні подалі від усіх і всього дозволять перезавантажитися й переосмислити дуже важливі питання. Романтична енергія стає теплішою та приємнішою, а ваші вимоги — менш прагматичними.

Козеріг (22.12—20.01)

Не варто погоджуватися на умови на кшталт «потім усе уточнимо», адже в майбутньому це негативно вплине на ваші прибутки. Цей період потрібно пережити без заспокоїливих і різких рішень. Варто не поспішати, а спостерігати. Дайте час новим стосункам пройти через «цукерково-букетний» період, а потім уже можна буде поступово робити висновки. Не поспішайте бігти обирати весільне вбрання й обирати імена майбутнім дітям.

Водолій (21.01—19.02)

Вам буде вкрай корисно поглянути на свою зарплату й обсяг роботи, що виконується. Час усе на 100 % змінювати й рухатися далі. Але перед тим краще піти в тривалу відпустку. Раптом дуже важливими стануть питання дрібного побуту. З'явиться потужне бажання пофліртувати, приборкати в собі все правильне й віддатися пристрасті, емоціям. Ви можете захотіти оновити стиль одягу, додати привабливі світліни в соціальні мережі, кардинально переглянути підхід до знайомств і вийти з режиму «мене ніхто не розуміє».

Риби (20.02—20.03)

Ви занадто багато віддавали іншим, тож енергія та емоційний контроль мають усі шанси вийти за межі норми. Що робити? Критично потрібна турбота про себе, особисті бажання необхідно винести на перше місце й не намагатися хоча б тимчасово вирішувати чужі проблеми. Пробуджується ваша романтична натура, тому флірт, побачення, яскраві зізнання в коханні наповнюватимуть весь час. Можливо, зараз з'явиться вікно можливостей для людини, яка в майбутньому розділить із вами життя.

Світлана Таланова

П	Я	І	Ц	А	Н	Г	А	Т	С
А	К	П	Р	О	Т	О	Н	М	Р
Л	У	А	М	О	Р	І	С	У	А
Я	Г	С	У	Р	М	А	Ч	С	П
І	Л	Ю	М	І	Н	А	Ц	І	Я
О	М	А	Т	О	Л	О	Г	Н	К
Н	Е	С	И	Р	О	Т	А	А	Р
І	Д	Ч	А	Т	Р	А	П	Л	А
С	З	А	Р	У	Б	К	А	П	Л
Т	С	І	М	О	В	Р	Е	П	Я

Серед літер у клітинках знайдіть указані слова: голота, гук, зарубка, ілюмінація, краля, мус, паля, пар, партач, первоміст, план, протон, сирота, сіно, сірома, стагнація, сурмач. Запишіть слово, що залишилося.

Відповідь на завдання із № 29: сир.

Підводне місто, не схоже на жодне інше

■ Іван Заторський

Науковці, які досліджують дно океану, виявили таємничий підводний ландшафт, не схожий на жодне інше місце на Землі. Він розташований на вершині підводної гори на захід від Середньоатлантичного хребта.

Ідеться про так зване гідротермальне поле «Загублене місто», яке підноситься на висоту понад 700 м під поверхню океану у вигляді нерівного масиву височенних карбонатних утворень. Уперше відкрите 2000-го, тепер його визнають найдовго-вічнішою системою гідротермальних джерел у світі, що дає безпрецедентне уявлення про те, як могло зародитися життя в екстремальних умовах.

У ландшафті «Загубленого міста» переважають височенні моноліти та менші шпилі — від крихітних грибоподібних стосів до структур, що сягають близько 60 м у заввишки. Ці кальцитові «димарі» примарно світяться блакитним світлом під променями дистанційно керованих апаратів, створюючи враження позаземного горизонту, застиглого в часі.

Системи гідротермальних джерел тут дуже різняться від типових «чорних димарів», оскільки виробляють у 100 разів більше водню та метану, виділяючи набагато менше тепла. Ця унікальна хімічна реакція дозволяє вуглеводням підтримувати

різноманітні мікробіологічні спільноти навіть за відсутності кисню, утворюючи основу екосистеми, повністю незалежної від сонячного світла. Найвища з цих структур, названа Посейдоном, підноситься на більш ніж 60 м і слугує символом як геологічної стійкості, так і біологічної життєздатності.

Дослідники з Університету Вашингтону зі Сіетла вказують, що «Загублене місто» виробляє життєво необхідні хімічні речовини в обсягах, яких не бачили в типових гідротермальних джерелах. Вуглеводні, як-от метан і водень, що є будівельними блоками клітинного життя, утворюються безпосередньо в результаті взаємодії морської води з мантийними породами — процесу, відомого як серпентинізація, а не з біологічних чи атмосферних джерел.

Попри суворі умови навколишнього середовища «Загублене місто» кишить життям. У «коминах» живуть равлики, ракоподібні, краби, креветки, морські їжаки та вугри, які харчуються вуглеводнями, що виділяються з гідротермальних джерел.